

Rámcová pozícia Slovenskej republiky k viacročnému finančnému rámcu Európskej únie na roky 2028 – 2034

1. Úvod

Návrh viacročného finančného rámca EÚ (ďalej len „VFR“) na roky 2028 – 2034 bol predstavený v období globálnej ekonomickej a bezpečnostnej nestability, ako reakcia na doterajší vývoj a príprava na potenciálne krízové situácie. Zároveň predstavuje stabilizujúci prvok, ktorý napriek ťažko predvídateľnému medzinárodnému prostrediu ponúka návrh strednodobého strategického smerovania Európskej únie (ďalej len „Únia“ alebo „EÚ“).

Budúci VFR bude musieť reagovať na nové výzvy, ako sú bezpečnostné riziká, narušenie globálnych obchodných väzieb, energetická transformácia, či migrácia. Zároveň by mal mať dostatok zdrojov na tradičné nástroje, akými sú politika súdržnosti a spoločná poľnohospodárska politika (ďalej len „SPP“), ktoré sú základnými piliermi konvergenzie, sebestačnosti a konkurencieschopnosti EÚ.

Európska komisia (ďalej len „Komisia“ alebo „EK“) sa v samotnom návrhu usiluje o načrtnutie niekoľkých širokých priorít. V porovnaní s doterajšími VFR chce prenechať viac priestoru pre rozhodovanie o využití prostriedkov členským štátom. Tento nový prístup má umožniť lepšie diferencovať medzi potrebami štátov, zjednodušiť rokovania o budúcom VFR na úrovni Únie a v prípade potreby zjednodušiť presmerovanie prostriedkov. Samotné prispôsobovanie sa novej zjednodušenej štruktúre môže paradoxne viesť k neistote či omeškaniu pri implementovaní a vykazovaní. Členské štáty vrátane Slovenskej republiky tak stoja pred výzvou zásadného zvýšenia alokačnej efektívnosti nasmerovania zdrojov a koordinácie v rámci prípravy národnej pozície, vedenia rokovaní s cieľom dosiahnutia dobrého negotiačného výsledku, ako aj následného čerpania dostupných prostriedkov.

Rámcová pozícia Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) obsahuje predstavenie návrhu Komisie a všeobecných prierezových otázok a podáva stručnú informáciu o návrhu výdavkovej aj príjmovej strany budúceho VFR. Kľúčová časť identifikuje hlavné priority a dôležité pozície SR pre rokovania o VFR na roky 2028 – 2034, vychádzajúce z faktu, že Slovensko je 21 rokov členským štátom EÚ, 16 rokov členom eurozóny a zároveň menej rozvinutým členským štátom na východnej hranici EÚ susediacim s Ukrajinou. Na záver materiál načrtáva inštitucionálny rámec na národnej a európskej úrovni.

2. Návrh Európskej komisie

Komisia dňa 16. júla 2025 vydala oznámenie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom *Dynamický rozpočet EÚ pre priority budúcnosti – viacročný finančný rámec na roky 2028 – 2034*. EK v dokumente žiada ambiciózny rozpočet EÚ na roky 2028 – 2034, pričom navrhuje zásadné zmeny aj v štruktúre rozpočtu. **Najvýznamnejšou zmenou má byť tzv. Národný a regionálny partnerský plán** (ďalej len „NRPP“) pre investície a reformy, ktorý má spojiť 14 existujúcich fondov, vrátane fondov politiky súdržnosti, SPP, ale aj vnútorných záležitostí a ďalších. Komisia súčasne zverejnila *Návrh nariadenia Rady, ktorým sa stanovuje viacročný finančný rámec na roky 2028 až 2034 a Medziinštitucionálnu dohodu medzi Európskym parlamentom, Radou Európskej únie a Európskou komisiou o rozpočtovej disciplíne, spolupráci v rozpočtových záležitostiach a správnom finančnom riadení*.

2.1 Všeobecné prierezové aspekty

Udalosti posledných rokov, ako pandémie ochorenia Covid-19, ozbrojený konflikt na Ukrajine, geopolitická nestabilita, či narušenie globálnych obchodných vzťahov, prinútili Úniu prijať naliehavé opatrenia na zníženie závislosti a riešenia zraniteľnosti Únie.

Základom optimálnej reakcie na nepredvídateľné udalosti, ako aj dlhodobej prosperity Únie, má byť budúci VFR na obdobie rokov 2028 – 2034. Jeho prvotný návrh je ambiciózny svojou veľkosťou aj formou.

Vzhľadom na pomerne limitovaný manévrovací priestor na realokáciu zdrojov v rámci ostatného obdobia, kedy sa vyžadovala rýchla a pružná reakcia na sériu kríz, Komisia navrhla, aby kľúčovým prvkom budúceho VFR bola zreteľne **rozšírená flexibilita**. Tá má spočívať v možnosti členských štátov vo vyššej miere rozhodovať o prerozdelení národných alokácií, vrátane presunov medzi jednotlivými programami, a zároveň Komisia navrhuje zvýšiť objem nenaprogramovaných súm, napr. v rámci NRPP navrhuje nenaprogramovanú čiastku v objeme 25 %. Komisia väčšiu flexibilitu rozpočtu navrhuje dosiahnuť aj prostredníctvom racionalizácie osobitných nástrojov nad rámec stropov, ale aj združovaním rezerv a nevyčerpaných/zrušených alokácií (decommitmentov) v rámci nástroja jednotnej rezervy a nástroja flexibility. Zriadený má byť aj samostatný Krízový mechanizmus v navrhovanom objeme 0,5 % hrubého národného dôchodku (ďalej len „HND“) EÚ27.

Druhým prierezovým aspektom je, že návrh Komisie bude pružnejšie reagovať na inflačné výkyvy. Komisia navrhuje, aby stropy VFR vychádzali z fixného **deflátor** vo výške 2 %, ak je inflácia v EÚ v rozpätí 1 % až 3 %. Ak bude inflácia nižšia ako 1 % alebo vyššia ako 3 %, rozpočet bude upravovaný podľa prognózovanej inflácie na rok $n + 1$. Na jednej strane tento návrh zabezpečí, aby alokácie reálne odrážali vývoj v európskom hospodárstve a udrží kúpnu silu rozpočtových prostriedkov, na druhej strane to však prinesie viac volatility, najmä čo sa týka odvodov členských štátov do spoločného európskeho rozpočtu. To v konečnom dôsledku môže priniesť okrem nepredvídateľnosti aj riziko pomalšieho návratu národných fiškálnych politík k napĺňaniu Paktu stability a rastu.

Komisia navrhla aj **prierezové tematické zamerania**, pričom buď fixne určila tematickú koncentráciu 14 % pre sociálne ciele a 35 % pre klimatické ciele v rámci celého VFR, alebo určitú **tematiku opakovane zapracovala do viacerých nástrojov a programov**. Okrem spomínaných sociálnych a klimatických cieľov má byť budúci VFR orientovaný na zvyšovanie konkurencieschopnosti (zapracované aj v I. aj II. výdavkovej kapitole a v programe *Catalyst Europe* nad rámec stropov), ako aj na rozvoj obranného a bezpečnostného sektora (zapracované v rámci I., II., III. výdavkovej kapitoly a v nástrojoch nad rámec stropov a nástroja mimo VFR 2028 – 2034). Samostatné postavenie a osobitný dôraz sa má v novom VFR klásť na pomoc Ukrajine, a to z hľadiska obrany, obnovy, prístupového procesu, rozvoja cezhraničnej spolupráce a infraštruktúry (zapracované v rámci I., II., III. výdavkovej kapitoly, ako aj nad rámec stropov VFR).

Komisia do návrhu zapracovala aj možnosť dlhového financovania na konkrétne, vopred dohodnuté účely. Nastavenie nástroja NextGenerationEU malo výnimočne odomknúť možnosť využiť v prípade núdze aj **dlhové financovanie Únie pri VFR 2021 – 2027**. Pri návrhu nového VFR na roky 2028 – 2034 Komisia usúdila, že NextGenerationEU nepredstavoval unikátny prípad, ale skôr precedens, ktorý navrhuje v prípade potreby využívať aj v období rokov 2028 – 2034.

Zámerom Komisie je tiež posilniť mechanizmy, ktoré zabezpečia, aby finančné prostriedky prispievali k plneniu politických priorít EÚ. Nevyhnutnou zárukou toho sú **právny štát a dobrá správa vecí verejných**. Získanie finančných prostriedkov EÚ by preto malo byť aj naďalej podmienené dodržiavaním zásad právneho štátu. V tomto kontexte vidí Komisia priestor na posilnenie prepojenia medzi odporúčaniami uvedenými v správe o právnom štáte

a finančnou podporou v rámci rozpočtu EÚ, a to aj v prípade krajín zapojených do procesu rozširovania.

V snahe signifikantne zmeniť štruktúru rozpočtu, rozdelenie kompetencií či spôsoby čerpania je potrebné pripomenúť, že horizontálne legislatívne návrhy Komisie k VFR na roky 2028 – 2034 sú pomerne nejasné. V tomto smere je preto potrebné horizontálne návrhy dopĺňať sektorovou legislatívou a zároveň vysvetľujúcimi dokumentmi, ktoré upresňujú a ozrejmujú technické aspekty návrhu.

Všetky sumy uvedené v tomto dokumente sú vyjadrené v bežných cenách, pokiaľ nie je explicitne uvedené inak.

2.2 Príjmová strana rozpočtu EÚ

Všeobecný rozpočet EÚ sa zostavuje na ročnej báze, je vyrovnaný a financovaný tzv. vlastnými zdrojmi, predovšetkým platbami členských štátov do rozpočtu EÚ.

Na zabezpečenie dostatočnej rezervy na pokrytie všetkých finančných záväzkov prináša návrh Komisie **aktualizáciu (navýšenie) stropov vlastných zdrojov** pre platobné (1,75 % HND EÚ) aj viazané rozpočtové prostriedky (1,81 % HND EÚ).

Hlavný zdroj financovania európskych politík je **založený na hrubom národnom dôchodku** ako odvod zo štátnych rozpočtov v závislosti od ekonomickej úrovne každého členského štátu. Ďalšími súčasnými zdrojmi sú **dovozné clá** na výrobky z krajín mimo EÚ, **zdroj založený na DPH** a príspevok vypočítaný na základe množstva **nerecyklovaného odpadu z plastových obalov** v každej členskej krajine EÚ.

Tieto zdroje bude vzhľadom na rastúce potreby Únie potrebné ďalej dopĺňať ďalšími vlastnými zdrojmi. Preto v budúcom VFR Komisia navrhuje **cielené úpravy existujúcich vlastných zdrojov** a zároveň navrhuje **zaviesť 5 nových vlastných zdrojov**.

Čo sa týka **úpravy existujúcich vlastných zdrojov**, Komisia navrhuje:

- **zrušenie všetkých úprav a výnimiek v existujúcich zdrojoch:** zrušenie korekcií pre vybrané členské štáty, tzv. rabaty (pre Nemecko, Holandsko, Švédsko, Dánsko a Rakúsko) pri zdroji založenom na HND, zrušenie mechanizmu solidarity pre menej rozvinuté členské štáty v príspevku založenom na nerecyklovanom odpade z plastových obalov, zrušenie stropovania v zdroji založenom na DPH;
- **zníženie sadzby na náklady spojené s výberom cla**, ktoré si ponecháva členský štát, na úroveň 10 %. Do rozpočtu EÚ odvedie členský štát 90 % (vo VFR 2021 – 2027 to je 25 % – 75 %);
- **automatické navýšovanie sadzby** v príspevku založenom na nerecyklovanom odpade z plastových obalov naviazané na infláciu (aktuálne Komisia žiada navýšenie z 0,8 EUR na 1 EUR a ďalšie úpravy podľa vývoja inflácie).

Komisia navrhuje ambiciózny balík **nových vlastných zdrojov**, do ktorého patrí:

- podiel z príjmov z aukcií v rámci **systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v EÚ** (ďalej len „ETS1“): ETS predstavuje kľúčový nástroj EÚ na nákladovo efektívne znižovanie emisií skleníkových plynov, pričom má priamu spojitosť s fungovaním jednotného trhu. Navrhovaná **výška príspevku do rozpočtu EÚ je 30 %** z aukčných príjmov členských štátov bez akejkoľvek korekčnej úpravy;
- zdroj založený **na mechanizme kompenzácie uhlíka na hraniciach (CBAM)**, pričom výnosy zo systému sa majú deliť v pomere **75 % do rozpočtu EÚ** a 25 % pre členské štáty;
- nový zdroj založený **na množstve nevyzberaných elektrických a elektronických zariadení (e-waste)**, kde sa zavádza **sadzba vo výške 2 EUR za každý 1 kg**. Ide o zdroj založený na už existujúcich údajoch, ktoré členské štáty nahlasujú Eurostatu. Sadzba bude

každoročne prispôsobovaná inflácii. Podľa Komisie by zdroj viedol k pozitívnym environmentálnym výsledkom a zároveň by podporil strategickú nezávislosť EÚ v oblasti kritických surovín. Cieľom tohto opatrenia je podporiť obehové hospodárstvo a znížiť závislosť od surovín;

- nový zdroj založený **na spotrebnej dani z tabaku** (ďalej len „TEDOR“), kde sa uplatňuje sadzba **15 % na množstvo tabakových výrobkov a produktov** súvisiacich s tabakom uvoľnených na spotrebu, násobená harmonizovanou minimálnou sadzbou pre každý členský štát. TEDOR by podporil ciele zdravotnej politiky EÚ, ako aj riešil otázku cezhraničného nakupovania určitých výrobkov;
- **korporátny zdroj pre Európu** (ďalej len „CORE“) je nový zdroj založený na ročných paušálnych príspevkoch diferencovaný podľa obratu spoločností so stálym sídlom v EÚ (spoločnosti z EÚ a z tretích krajín), ktorý sa aplikuje vo výške **100 000 EUR** na všetky spoločnosti s čistým obratom od 100 mil. EUR do 249 999 999,99 EUR ročne; vo výške **250 000 EUR** na všetky spoločnosti s čistým obratom od 250 mil. EUR do 499 999 999,99 EUR ročne; vo výške **500 000 EUR** na všetky spoločnosti s čistým obratom od 500 mil. EUR do 749 999 999,99 EUR ročne; vo výške **750 000 EUR** na všetky spoločnosti s čistým obratom 750 mil. EUR a viac.

2.3 Výdavková strana rozpočtu EÚ

Komisia navrhla pre VFR na roky 2028 – 2034, vrátane splácania záväzkov NextGenerationEU, strop pre **záväzky v objeme 1 985 mld. EUR v bežných cenách** (1 763,1 mld. EUR v stálych cenách roku 2025). VFR tak bude mať k dispozícii prostriedky vo výške **1,26 % HND EÚ27**. Záväzky by sa podľa Komisie mali odraziť vo **výške platieb 1 980 mld. EUR v bežných cenách** (1 761 mld. EUR v stálych cenách roku 2025).

EK tiež navrhuje balíky opatrení **nad rámec stropov VFR**, ktorých objem sa môže vyšplhať až do výšky 660,779 mld. EUR (o. i. aj v závislosti od vývoja HND EÚ27, či čerpania úverov), ako aj mimorozpočtový Európsky mierový nástroj vo výške 30,499 mld. EUR.

I napriek tomu, že celkový návrh budúceho VFR zaznamenáva signifikantný rast, nemožno nespomenúť zásadné zmeny **v proporcionálnom rozdelení** prostriedkov určených na tradičné a nové politiky, a najmä pokles obálok pre tradičné politiky vychádzajúc zo stálych cien roku 2025, ktoré zohľadňujú aj inflačné korekcie.

Z pohľadu Slovenskej republiky je najzásadnejšia negatívna zmena v poklese obálky **pre NRPP (o 3 %) oproti porovnateľným výdavkom VFR na roky 2021 – 2027 v stálych cenách roku 2025**. Pri kľúčových tradičných politikách je pokles ešte markantnejší, a to o **9 % v prípade podpory príjmu v rámci SPP a v spoločnej rybárskej politike** (ďalej len „SRP“) a o **12 % pre oblasť hospodárskej, územnej a sociálnej súdržnosti, vrátane rybného hospodárstva a vidieckych komunít a cestového ruchu**. Avšak v prípade celkovej finančnej obálky **pre intervencie SRP je pokles o 62 %**.

Na druhej strane viaceré obálky, pri ktorých SR historicky vykazuje solídnu úspešnosť čerpania prostriedkov zaznamenávajú povšimnutiahodný nárast alokácií, ako napr. oblasť migrácie, vnútornej bezpečnosti a riadenia hraníc (+ 167 %), Erasmus+ (+ 30%), či Nástroj na prepájanie Európy (vojenská mobilita + 900 %, energetika + 341 %). Tieto oblasti však z hľadiska doterajších príjmov SR predstavujú iba pár percent, pričom **politiky zlúčené do NRPP** (osobitne politika súdržnosti a SPP) predstavujú **viac ako 95 % príjmov SR z rozpočtu EÚ**.

Ak sa pozrieme na navrhované prostriedky **pre celý NRPP v bežných cenách**, oproti súčasnému obdobiu prichádza k **rastu o 10 %**, v prípade **podpory príjmu v rámci SPP a v SRP k rastu o 5 %** a **pre oblasť Hospodárskej, územnej a sociálnej súdržnosti, vrátane rybného hospodárstva a vidieckych komunít a cestového ruchu, zostáva objem prostriedkov rovnaký**.

Pre SR je dôležité, aby sa slovenská národná obálka pre politiky zlúčené v NRPP v bežných cenách neznížovala, ale aby vykazovala aspoň mierny nárast (podľa návrhu Komisie by mala byť 19,9 mld. EUR).

Tabuľka 1: Porovnanie VFR 2021 – 2027 s návrhom pre VFR 2028 – 2034 v bežných cenách a stálych cenách 2025 na základe údajov Komisie.

Výdavková položka	Návrh alokácie 2028 – 2034 v bežných cenách v mld. EUR	Alokácia 2021 – 2027 v bežných cenách v mld. EUR	Návrh alokácie 2028 – 2034 v stálych cenách v mld. EUR	Alokácia 2021 – 2027 v stálych cenách v mld. EUR	Zmena v % 2028 – 2034 vs. 2021 – 2027 bežné ceny	Zmena v % 2028 – 2034 vs. 2021 – 2027 stále ceny roku 2025
I. Hospodárska, sociálna a územná súdržnosť, poľnohospodárstvo a vidiek, námorná prosperita a bezpečnosť	1 062,220	819,981	946,404	832,549	30 %	14 %
Plány národných a regionálnych partnerstiev, z toho:	865,076	784,807	771,319	797,4448	10 %	- 3 %
<i>Spoločná poľnohospodárska politika (SPP) – podpora príjmu a Spoločná rybárska politika (SRP)</i>	295,699	282,514	262,787	288,370	5 %	- 9 %
<i>z toho intervencie SRP</i>	2	-	1,778	-	-	-
<i>Migrácia, azyl, riadenie hraníc, víza a vnútorná bezpečnosť</i>	34,215	11,406	30,608	11,472	200 %	167 %
<i>Hospodárska, územná a sociálna súdržnosť vrátane rybárstva a vidieckych komunít a cestovného ruchu</i>	452,965	452,964	404,877	459,074	0 %	- 12 %
<i>p.m. Sociálno-klimatický fond</i>	50,1	14,9	45,443	14,398	236 %	216 %
<i>Interreg</i>	10,264	8,935	9,044	9,044	15 %	0 %
<i>Nástroj EÚ – akcie Únie, z toho:</i>	63,223	28,989	56,275	29,489	118 %	91 %
<i>Jednotná bezpečnostná sieť/poľnohospodárska rezerva</i>	6,301	3,132	5,598	3,204	101 %	75 %
<i>Fond solidarity EÚ</i>	20,117	6,706	17,850	6,791	200 %	163 %
<i>Tematické nástroje HOME</i>	25,285	8,429	22,435	8,504	200 %	164 %
<i>Iné (mestá, zamestnanosť a sociálna inovácia...)</i>	11,520	10,722	10,392	10,989	6 %	- 5 %
<i>Nástroj EÚ - rezerva</i>	8,710	0	7,728	-	-	-
Podpora komunity tureckých Cyperčanov	0,438	0,241	0,389	0,246	81 %	58 %
Decentralizované agentúry, z toho:	22,888	12,217	20,240	12,366	87 %	64 %
<i>Frontex</i>	11,888	5,944	10,498	6,002	100 %	75 %
<i>Europol</i>	2,999	1,523	2,649	1,546	97 %	71 %
Splácanie NGEU	168,0	22,715	149,296	22,489	640 %	-
Rezerva	5,818	-	5,159	-	-	-
II. Konkurencieschopnosť, prosperita a bezpečnosť	589,594	220,637	522,205	224,807	167 %	132 %
Európsky fond pre konkurencieschopnosť	450,508	163,800	397,753	166,474	175 %	139 %

Výdavková položka	Návrh alokácie 2028 – 2034 v bežných cenách v mld. EUR	Alokácia 2021 – 2027 v bežných cenách v mld. EUR	Návrh alokácie 2028 – 2034 v stálych cenách v mld. EUR	Alokácia 2021 – 2027 v stálych cenách v mld. EUR	Zmena v % 2028 – 2034 vs. 2021 – 2027 bežné ceny	Zmena v % 2028 – 2034 vs. 2021 – 2027 stále ceny roku 2025
Európsky fond pre konkurencieschopnosť (okrem Inovačného fondu), z toho:	409,301	134,375	362,283	136,965	205 %	165 %
Horizont Európa, z toho:	175,002	87,654	154,882	89,360	100 %	73 %
Prechod na čistú energiu a dekarbonizáciu priemyslu	67,416	33,793	58,670	33,976	99 %	-
Zložka VFR	26,210	4,368	23,200	4,467	500 %	419 %
<i>p.m. Inovačný fond</i>	<i>41,206</i>	<i>292,425</i>	<i>35,470</i>	<i>29,509</i>	<i>40 %</i>	<i>-</i>
Odolnosť a bezpečnosť, obranný priemysel a vesmír	130,704	26,359	115,699	26,783	396 %	332 %
Vedúce postavenie v digitálnej oblasti	54,793	10,958	48,504	11,211	400 %	333 %
Zdravie, biotechnológie, poľnohospodárstvo a biohospodárstvo	22,593	5,036	20,000	5,146	349 %	289 %
<i>Minimálna suma pre nástroj InvestEU v rámci ECF a poradenské služby, orientačný príspevok zo segmentov politik (časť celkového ECF)</i>	<i>11</i>	<i>-</i>	<i>9,749</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Erasmus +	40,827	27,369	36,186	27,779	49 %	30 %
Nástroj na prepájanie Európy, z toho:	81,428	31,631	72,251	32,240	157 %	124 %
Nástroj na prepájanie Európy (CEF) – doprava, z toho:	51,515	25,714	45,752	26,236	100 %	74 %
Vojenská mobilita	17,651	1,765	15,752	1,800	900 %	775 %
Nástroj na prepájanie Európy (CEF) – energetika	29,912	5,917	26,499	6,003	406 %	341 %
Mechanizmus Únie v oblasti civilnej ochrany + (UCPM+)	10,675	2,137	9,458	2,188	400 %	332 %
AgoraEU	8,582	4,284	7,606	4,350	100 %	75 %
Program pre jednotný trh a colníctvo	6,238	3,030	5,538	3,091	106 %	79 %
Výskumný a vzdelávací program Euratomu, z toho:	9,794	6,549	8,706	6,690	50 %	30 %
Príspevok na ITER	5,794	4,562	5,150	4,665	27 %	10 %
Nástroj núdzovej pomoci v rámci Únie (ESI)	-	0,232		0,251	-	-
Ochrana eura pred falšovaním (Pericles V)	0,007	0,006	0,007	0,006	13 %	11 %
Vyradňovanie jadrových elektrární z prevádzky (Litva)	0,978	0,539	0,604	0,551	26 %	10 %
Spolupráca v oblasti jadrovej bezpečnosti a vyradovanie jadrových zariadení z prevádzky	0,966	0,769	0,854	0,781	26 %	9 %
Spravodlivosť	0,798	0,297	0,707	0,303	169 %	133 %
Decentralizované agentúry	9,798	6,802	8,687	6,914	44 %	26 %
Iné (iné akcie, právomoci)	2,493	2,617	2,233	2,697	- 5%	- 17 %
Rezerva	8,009	-	7,085	-	-	-
III. Globálna Európa	215,203	119,989	190,000	121,531	79 %	56 %
Globálna Európa, z toho:	200,309	114,800	176,830	117,318	74 %	51 %

Výdavková položka	Návrh alokácie 2028 – 2034 v bežných cenách v mld. EUR	Alokácia 2021 – 2027 v bežných cenách v mld. EUR	Návrh alokácie 2028 – 2034 v stálych cenách v mld. EUR	Alokácia 2021 – 2027 v stálych cenách v mld. EUR	Zmena v % 2028 – 2034 vs. 2021 – 2027 bežné ceny	Zmena v % 2028 – 2034 vs. 2021 – 2027 stále ceny roku 2025
<i>Európa</i>	43,173	29,998	38,112	30,656	44 %	24 %
<i>Subsaharská Afrika</i>	60,532	36,374	53,438	37,172	66 %	44 %
<i>Ázia a Tichomorje</i>	17,050	10,524	15,053	10,755	62 %	40 %
<i>Severná a Južná Amerika a Karibik</i>	9,144	5,604	8,071	5,727	63 %	41 %
<i>Blízky východ, severná Afrika a Perzský záliv</i>	42,934	21,577	37,901	22,050	99 %	72 %
<i>Globálne</i>	12,668	7,6622	11,183	7,789	66 %	44 %
<i>Rezerva</i>	14,808	9,310	13,072	9,514	59 %	37 %
Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika (SZBP)	3,369	2,683	2,987	2,733	26 %	9 %
Zámorské krajiny a územia (vrátane Grónska)	0,999	0,5	0,887	0,510	100 %	74 %
SFPA a RFMO	1,331	1,050	1,181	1,070	27 %	10 %
Iné (iné akcie, právomoci)	1,124	0,955	0,995	0,970	18 %	0 %
Rezerva	8,071	-	7,120	-	-	-
IV. Administratíva	117,877	84,871	104,447	86,286	39 %	21 %
SPOLU	1 984,894		1 763,056			
v % HND (EÚ 27)	1,26 %		1,26 %			

Nad rámec stropov, z toho:	Návrh alokácie 2028 – 2034 bežné ceny v mld. EUR	Alokácia 2021 – 2027 bežné ceny v mld. EUR	Návrh alokácie 2028 – 2034 stále ceny v mld. EUR	Alokácia 2021 – 2027 stále ceny v mld. EUR
Nástroj flexibility	15,777	9,219	14	9,338
Ukrajina	100,002	17,006	88,867	16,863
Catalyst Europe (úvery v rámci NRPP)	150	-	134	-
Krízový mechanizmus	0,25 % HND	-	0,25 % HND	-
Mimo VFR				
Európsky mierový nástroj	30,499	17	27,104	15,107

Zdroj: Komisia (Fiche č. 4 – WK 11011/2025 INIT)

Výdavková kapitola I. – Hospodárska, sociálna a územná súdržnosť, poľnohospodárstvo a vidiek, námorná prosperita a bezpečnosť

Komisia navrhuje do prvej výdavkovej kapitoly alokovať viac ako 53 % rozpočtových prostriedkov pre obdobie rokov 2028 – 2034 a to **1 062,220 mld. EUR**. Kľúčovým prvkom nového VFR budú NRPP, ktoré nielenže majú zastrešiť prostriedky doterajších 14 fondov, ale majú pomôcť pri reforme čerpania prostriedkov na národnej a regionálnej úrovni, a to vychádzajúc aj zo skúseností národných plánov obnovy a odolnosti a politiky súdržnosti. Členské štáty by mali pripraviť NRPP obsahujúce národné, sektorové a regionálne kapitoly a kapitoly v rámci Interreg plánu. Kapitoly by mali obsahovať jedno alebo viacero **opatrení**.

Opatrenia by mali mať podobu **reformy (okrem SPP a SRP), investície alebo inej intervencie** na národnej alebo sub-národnej/regiónálnej úrovni. Plnenie opatrení bude vyhodnocované prostredníctvom vopred stanovených kvalitatívnych (**míľnikov**) a kvantitatívnych (**cieľov**) ukazovateľov alebo výstupov a bude za ne určená konkrétna **suma na vyplatenie** pre členské štáty. **Zahrnutie reforiem do NRPP** je v návrhu nariadenia stanovené veľmi voľne, čo vyvoláva mnoho otázok, napr. ohľadom povinnosti zahrnúť reformy pri jednotlivých oblastiach (okrem SPP a SRP), možnej zodpovednosti za identifikáciu reforiem, prepojenia reforiem s investíciami, nadväznosti/spojitosti reforiem so špecifickými odporúčaniami Rady pre krajinu (z angl. *Country Specific Recommendations – CSRs*), sektorovými strategickými dokumentmi, ale napr. aj s podmienkou udržateľnosti. Základným parametrom je aj samotné definovanie – čo možno zahrnúť pod pojem reforma, a to aj v súvislosti s kompetenciami a možným dosahom na realizáciu reforiem zo strany zodpovedných aktérov na národnej a regionálnej (prípadne lokálnej) úrovni.

Nový nástroj NRPP má, podobne ako v súčasnosti politika súdržnosti, spadať pod **zdieľané riadenie** (založené na vzťahu medzi členským štátom a Komisiou). Do schvaľovania NRPP a schvaľovania vybraných revízií sa navyše pridáva prijatie vykonávacieho rozhodnutia **na úrovni Rady EÚ**, čo môže schvaľovací proces predĺžiť alebo skomplikovať. NRPP majú byť vo všeobecnosti menej normatívne pokiaľ ide o to, **ako dosiahnuť ciele**, ale budú sa viac orientovať na to, **čo sa má dosiahnuť**. Návrh má ambíciu **posilniť orientáciu na výsledky podľa vzoru plánov obnovy a odolnosti**.

Pre NRPP je navrhovaný rozpočet 865,076 mld. EUR, pričom pre Slovensko dve kľúčové politiky – politika súdržnosti a SPP – sa tiež majú začleniť do jednotného nástroja NRPP. Za NRPP budú spoluzodpovedné vnútroštátne a regionálne orgány. V oblasti poľnohospodárstva a rozvoja vidieka sa navrhuje zmena dvojpilierovej štruktúry, pričom na podporu príjmu budú účelovo viazané prostriedky v objeme 293,699 mld. EUR a Jednotná bezpečnostná sieť/Poľnohospodárska rezerva v objeme 6,301 mld. EUR v rámci Nástroja EÚ. Na opatrenia v oblasti hospodárskej, územnej a sociálnej súdržnosti vrátane rybného hospodárstva a vidieckych komunít a cestovného ruchu budú prostriedky v objeme 452,965 mld. EUR. NRPP majú prispievať aj k zvyšovaniu bezpečnosti, a to prostredníctvom alokácií na oblasť migrácie a riadenia hraníc (34,215 mld. EUR), či tematické nástroje HOME (25,285 mld. EUR). Fond solidarity EÚ má v rámci NRPP alokovaných 20,117 mld. EUR.

Prvá výdavková kapitola zahŕňa (okrem NRPP) i podporu komunity tureckých Cyperčanov (0,438 mld. EUR) a rozpočty pre decentralizované agentúry Frontex (11,888 mld. EUR) a Europol (2,999 mld. EUR). Signifikantnou položkou prvej výdavkovej kapitoly je splácanie nástroja NextGenerationEU, a to vo výške 24 mld. EUR ročne, čiže 168 mld. EUR za sedemročné obdobie (*pozn.: Rozdelenie výdavkov do jednotlivých položiek je uvedené v Tabuľke 1*).

Tabuľka 2: Rozdelenie alokácie v rámci NRPP pre SR vychádzajúce z údajov Komisie

Návrh alokácie pre Slovensko	obdobie 2028 – 2034 bežné ceny
Celková alokácia, z toho:	19,900 mld. EUR
<i>Vnútrotné záležitosti (HOME)</i>	<i>0,400 mld. EUR</i>
<i>Sociálny klimatický fond</i>	<i>1,200 mld. EUR</i>
<i>Podpora príjmu v rámci SPP</i>	3,731 mld. EUR
<i>Rybné hospodárstvo</i>	0,006 mld. EUR
<i>Menej rozvinuté regióny</i>	10,258 mld. EUR
<i>Interreg</i>	0,262 mld. EUR
<i>Neprerozdelená časť</i>	4,043 mld. EUR

V rámci NRPP má byť pre Slovensko vyčlenených 19,9 mld. EUR. Viazané prostriedky v rámci NRPP sú na fondy v oblasti vnútorných záležitostí vo výške 0,4 mld. EUR a na Sociálno-klimatický fond v objeme 1,2 mld. EUR (Pozn.: Pokiaľ ide o Sociálno-klimatický fond, ten predstavuje samostatný finančný nástroj EÚ, ktorý nie je súčasťou sedemročného rozpočtového cyklu EÚ, ale bol zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/955 na obdobie rokov 2026 – 2032. Slovenská republika má podľa uvedeného nariadenia nárok na celkovú alokáciu vo výške 1,53 mld. EUR, keďže Európska komisia plánuje spustiť implementáciu fondu v roku 2026. Výška tejto podpory však môže byť znížená na sumu 1,28 mld. EUR, a to v závislosti od výsledkov prebiehajúcich rokovaní na úrovni EÚ o možnom odklade zavedenia systému ETS2 a vývoja transpozície smernice o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov na národnej úrovni). Pre menej rozvinuté regióny v rámci NRPP Komisia navrhuje pre Slovensko 10,258 mld. EUR. Pre program Interreg je pre SR určených 0,262 mld. EUR. Na podporu príjmu poľnohospodárov je v rámci NRPP pre Slovensko vyčlenených 3,731 mld. EUR a na rybné hospodárstvo je určených 5,7 mil. EUR.

Signifikantná zmena štruktúry VFR necháva na členských štátoch, aby rozhodli o využití značnej časti prostriedkov v rámci NRPP, pričom pre SR špecificky neprerozdelená čiastka je vo výške približne 4 mld. EUR. Tieto prostriedky bude potrebné prerozdeliť okrem iného na podporu rozvoja vidieka, Školský program EÚ, región Bratislavy, Kohézny fond a strategické dopravné projekty, vrátane projektov TEN-T, ktoré nebude možné financovať z Nástroja na prepájanie Európy. V tejto čiastke sa nachádza aj špeciálny balík finančných prostriedkov, tzv. *agriculture prosperity gap*, ktorý bude slúžiť na navýšenie vyčlenenej alokácie na podporu príjmu poľnohospodárov ako súčasť riešenia externej konvergenie priamych platieb.

Výdavková kapitola II. – Konkurencieschopnosť, prosperita a bezpečnosť

Stavebným kameňom druhého piliera (589,594 mld. EUR) VFR na roky 2028 – 2034 je **Európsky fond pre konkurencieschopnosť** (z angl. *European Competitiveness Fund*; ďalej len „ECF“), ktorý s celkovým rozpočtom vo výške 409,301 mld. EUR, vrátane programu Horizont Európa, má priniesť bezprecedentné navýšenie **investícií do strategických technológií a sektorov** s cieľom posilniť technologickú suverenitu, produktivitu a ekonomickú odolnosť EÚ. Investície sa prioritne zameriavajú na podporu výskumu, vývoja, inovácií a výrobu až po uvedenie na trh. Fond má fungovať na základe **jednotného súboru pravidiel**, čím by sa mal **zjednodušiť** a zásadne **zrýchliť prístup k finančným prostriedkom**. ECF sa má zamerať na podporu opatrení v oblasti prechodu na čistú energiu a dekarbonizáciu (67,4 mld. EUR), zdravie a biohospodárstvo (22,6 mld. EUR), digitálnu transformáciu (54,8 mld. EUR), bezpečnosť, obranu a vesmír (130,7 mld. EUR). Najväčšia alokácia v rámci ECF je vyhradená pre separátny rámcový program EÚ pre výskum a inovácie – program **Horizont Európa**, a to vo výške 175,002 mld. EUR, pričom čerpanie prostriedkov bude primárne založené na **princípe excelentnosti**.

Nový ECF sústreď investičnú silu na úrovni EÚ s cieľom rozširovať výrobu a urýchliť zavádzanie strategických technológií v Európe. ECF sa má zamerať na **verejné statky EÚ** a podporovať značku **Vyrobené v Európe**. Jeho úlohou bude poskytnúť súbor nástrojov na **prilákание súkromných investícií**, čo má garantovať možnosť využiť **synergie s ďalšími zdrojmi financovania** (alternatívne, kombinované a kumulatívne financovanie) a využívanie tzv. **pečate konkurencieschopnosti**.

Z ECF sa má tiež poskytovať významná podpora pre investície v oblasti obranného priemyslu, bezpečnosti a vesmírnych systémov. V rámci implementácie vesmírnej politiky bude EÚ pokračovať vo vývoji, údržbe a prevádzke svojich vesmírnych systémov, najmä v posilnení existujúcich vlajkových programov Copernicus, Galileo, GOVSATCOM, EGNOS,

a IRIS² vrátane budovania ďalších systémov so zameraním na vládne služby a prístup do vesmíru. ECF má celkovo integrovať financie v oblasti obrany, bezpečnosti a vesmíru do jedného celku. Celkovo si obranný sektor a oblasť vesmíru polepšia 5-násobne oproti aktuálnemu VFR. Samotná vojenská mobilita má zaznamenať najzásadnejší nárast obálky, a to 10-násobok oproti aktuálnemu programovému obdobiu. K napĺňaniu cieľa vojenskej mobility, vrátane prioritizácie projektov vojenskej mobility týkajúcich sa infraštruktúry s duálnym civilno-vojenským využitím, ktorá je súčasťou transeurópskej dopravnej siete TEN-T, má byť využívaný **Nástroj na prepájanie Európy** (z angl. *Connecting Europe Facility*; ďalej len „CEF“). Tento samostatný nástroj by sa mal zvýšiť 2,4-násobne. Okrem spomínanej **vojenskej mobility** (17,651 mld. EUR) finančné prostriedky vo väčších objemoch potečú aj do **energetiky** (29,912 mld. EUR), či **dopravnej infraštruktúry s civilným využitím mimo vojenskej mobility** (33,864 mld. EUR). **Program pre jednotný trh a colníctvo** bude v budúcom období poskytovať prostriedky vo výške 6,238 mld. EUR.

Komisia tiež navrhuje spojiť program **Erasmus+** s Európskym zborom solidarity a spoločne navýšiť ich alokáciu o 49 % na 40,827 mld. EUR. Zlúčiť sa majú aj programy **Kreatívna Európa**, **Media+** a **Demokracia, občania, rovnosť, práva a hodnoty** do programu **AgoraEU** s celkovou obálkou 8,582 mld. EUR.

Samostatnú výdavkovú položku Komisia vyčlenila pre **Mechanizmus Únie v oblasti civilnej ochrany** s alokáciou 10,675 mld. EUR. Komisia navrhuje až 5-násobné zvýšenie výdavkov v tejto oblasti. Mechanizmom sa má zaistiť, aby sa vo všetkých príslušných sektoroch a regiónoch zabezpečoval rozvoj a udržiavanie kapacít na reakciu (vrátane zásob) na úrovni EÚ ako doplnok k vnútroštátnemu úsiliu.

V druhej výdavkovej kapitole sa nachádzajú aj programy v oblasti **jadrovej energetiky** (Výskumný a vzdelávací program Euratomu vo výške 9,794 mld. EUR, Vyrad'ovanie jadrových zariadení z prevádzky – Litva v objeme 0,978 mld. EUR, Spolupráca v oblasti jadrovej bezpečnosti a vyrad'ovanie jadrových zariadení z prevádzky 0,966 mld. EUR). Svoje miesto tu majú aj program **Pericles V** (0,007 mld. EUR), **Spravodlivosť** (0,798 mld. EUR), či decentralizované agentúry (9,798 mld. EUR).

Výdavková kapitola III. – Globálna Európa

Medzinárodné prostredie sa v posledných rokoch výrazne zmenilo, stalo sa **menej predvídateľným a stabilným**. Vplyv súčasnej geopolitickej nestability na EÚ a partnerské krajiny sa zvyšuje, a to najmä v dôsledku ozbrojeného konfliktu na Ukrajine, konfliktov na Blízkom východe, zastavenia vonkajšej pomoci zo strany vlády USA, či obchodného napätia. Tieto výzvy – spolu s prehlbujúcou sa medzerou v dosahovaní cieľov udržateľného rozvoja do roku 2030 – si vyžadujú, aby EÚ prispôsobila svoje financovanie vonkajších činností tak, aby lepšie slúžilo jej strategickým záujmom a prispievalo k riešeniu súčasných a budúcich kríz.

Komisia preto navrhuje v budúcom VFR **koncentráciu existujúcich zahraničnopolitických programov a nástrojov**, a síce zo siedmich existujúcich navrhuje ponechať, resp. vytvoriť len tri.

Absolútne dominantným bude združený nástroj **Globálna Európa**, ktorý v záujme ďalšieho zjednodušenia vonkajších činností EÚ slúži širokému spektru politík, konkrétne politike rozširovania, susedskej politike, politike medzinárodných partnerstiev a humanitárnej pomoci (zlučuje súčasné nástroje NDICI – Globálna Európa, Nástroja predvstupovej pomoci III, ako aj Nástroja pre Ukrajinu, západný Balkán a Moldavsko). Tento nástroj by sa mal použiť aj na riešenie príčin migrácie priamo v krajinách pôvodu alebo tranzitu. Navrhovaná alokácia je vo výške 200,309 mld. EUR, vrátane orientačnej obálky 25 mld. EUR určenej na humanitárnu pomoc. Každý makroregión (Európa 43,173 mld. EUR; Subsaharská Afrika 60,532 mld. EUR; Ázia a Tichomorie 17,050 mld. EUR; Severná a Južná Amerika a Karibik

9,144 mld. EUR; Blízky východ, Severná Afrika a Perzský záliv 42,934 mld. EUR; globálne otázky 12,668 mld. EUR) má mať orientačne pridelené finančné prostriedky, ktoré budú doplnené o flexibilitu umožňujúcu mobilizovať nepridelenú rezervu nástroja (14,808 mld. EUR). Súčasťou nástroja budú viacročné programy spolupráce s partnermi, ale aj opatrenia, ktoré sú neprogramovateľné (napr. humanitárna pomoc).

Špecifická podpora má byť zacielená na **Ukrajinu**. Jej podpora zo strany EÚ má byť zabezpečená prostredníctvom geografického nástroja Globálna Európa vo forme grantov, či záruk, ale aj prostredníctvom úverov financovaných zo spoločných pôžičiek EÚ nad rámec stropov VFR – krytie rezervou v rozpočte EÚ do výšky 100,002 mld. EUR (*pozn.: viac informácií v časti Nástroje nad rámec stropov a mimorozpočtové výdavky*). Nástroje by mali poskytnúť rámec pre pomoc na rýchlu obnovu, rekonštrukciu a modernizáciu Ukrajiny, a to s cieľom mobilizovať investície a zlepšiť prístup k financovaniu, ako aj s cieľom uľahčiť zosúladenie Ukrajiny s normami a hodnotami EÚ počas jej prístupového procesu.

Budúci VFR bude mať tiež alokácie do **spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky** vo výške 3,369 mld. EUR a do **zámorských krajín a území, vrátane Grónska**, vo výške 0,999 mld. EUR.

Výdavková kapitola IV. – Administratíva

Komisia v nasledujúcom programovom období navrhuje navýšiť výdavky na administratívu o 39 %, pričom hlavným dôvodom nárastu výdavkov má byť snaha navýšiť počty zamestnancov o 2 500 osôb, ostatné náklady by mali rásť stabilným tempom 2 %.

2.4 Nástroje nad rámec stropov a mimorozpočtové výdavky

Komisia navrhla aj zjednodušenie osobitných nástrojov, ktoré sú nad rámec stropov VFR, čiže nie sú začlenené priamo do VFR. Návrh budúceho VFR zahŕňa len **jeden tematický osobitný nástroj** určený na financovanie podpory pre **Ukrajinu** (100,002 mld. EUR) a **dva netematické nástroje**: **Nástroj jednotnej rezervy** (súčet rezerv v rámci stropov vo výške 21,989 mld. EUR) a **Nástroj flexibility** (15,777 mld. EUR). Tieto dva netematické osobitné nástroje sú jedinými nástrojmi, ktoré umožňujú reagovať na nepredvídateľné udalosti alebo nové a vznikajúce priority.

Nástroj jednotnej rezervy by mal umožniť presúvať rezervy dostupné v rámci stropov medzi rozpočtovými rokmi (viazané a platobné prostriedky) a medzi výdavkovými kapitolami VFR (viazané rozpočtové prostriedky). Nástroj flexibility by mala tvoriť pevne stanovená suma, ale aj sumy ako pokuty, penále, sankcie, úroky a tiež aj prostriedky, ktorých viazanosť bola zrušená (dekomitmenty).

Nad rámec stropov Komisia navrhuje nástroj **Catalyst Europe**, ktorý bude slúžiť na **poskytovanie úverov v rámci NRPP**, a to vo výške 150 mld. EUR. Nástroj je navrhnutý tak, aby podporoval verejné investície v kľúčových strategických oblastiach (napr. v oblasti dopravy, životného prostredia a energetiky).

Komisia navrhuje zriadiť aj nový mimoriadny a dočasný mechanizmus, ktorého cieľom bude reagovať na dôsledky vážnych kríz, mimoriadne ťažkých núdzových udalostí alebo závažných hrozieb. Tento **Krizový mechanizmus** (0,25 % HND, t. j. 395 mld. EUR) má členským štátom poskytovať úvery, ktoré budú **kryté pôžičkami EÚ** výlučne na obdobie nadchádzajúceho VFR, ak by nastala vážna kríza.

Mimo rozpočtu EÚ má i naďalej fungovať **Európsky mierový nástroj**, z ktorého sa budú financovať spoločné náklady na vojenské operácie a misie, opatrenia pomoci. Nástroj by mal byť schopný podporovať partnerov EÚ, vrátane Ukrajiny. Celková sedemročná alokácia by mala byť vo výške 30,499 mld. EUR.

3. Rámcová pozícia SR k viacročnému finančnému rámcu EÚ 2028 – 2034

Po analýze návrhov EK a ich dopadov na SR, zohľadňujúc geopolitický a ekonomický vývoj, súčasné a možné budúce výzvy, ako aj doterajšie skúsenosti s rokovaniami o VFR na roky 2007 – 2013, 2014 – 2020 a 2021 – 2027, sú **pre rámcovú pozíciu SR navrhované nižšie uvedené hlavné priority a ďalšie dôležité pozície SR pre rokovania o VFR na roky 2028 – 2034**. Ide o priority a dôležité pozície s najväčším dopadom na SR a nie o taxatívne vymenovanie všetkých oblastí, ktoré budú pre SR významné počas rokovaní o VFR na roky 2028 – 2034.

3.1 Hlavné priority SR

1) Nárast celkového objemu a rovnovážnejší VFR 2028 – 2034

- SR si uvedomuje, že **rastúce ambície európskych politík a veľký investičný deficit si vyžadujú zvýšenie objemu budúceho VFR**. SR má však **výhradu k navrhovanému objemu**, pričom pozícia SR bude **záležať od finálnej podoby výdavkovej strany VFR**, vrátane jej štruktúry, ako aj **finálnej podoby systému vlastných zdrojov**.
- **Návrh Komisie zásadným spôsobom mení doterajšiu rovnováhu medzi financovaním dlhodobých politík (politika súdržnosti a SPP) a narastajúcim počtom nových priorít a výziev (podiel tradičných politík na celkovom rozpočte klesá z približne dvoch tretín na iba 38 %, resp. po odpočítaní nákladov na splácanie protikrizového nástroja NextGenerationEU na 44 %)**. SR preto bude pri rokovaníach **presadzovať vyváženú návrhu Komisie a zabezpečenie čo najväčšieho možného podielu politík prioritných pre SR – politiky súdržnosti a SPP – na celkovom objeme budúceho VFR**.

2) Negatívny postoj k návrhu novej architektúry VFR

- SR zaujíma **negatívny postoj k návrhu zlučovania tradičných politík**, ktoré mali doposiaľ osobitné a odlišné systémy a pravidlá vykonávania, **do jedného nástroja – NRPP**. SR nesúhlasí s automatickým či umelým združovaním politík bez ohľadu na ich charakter a účel, uprednostňuje skôr cieľené a prirodzené prepájanie súvisiacich politík, ktoré majú potenciál pôsobiť multiplikačne a synergicky pri dosahovaní spoločných cieľov.
- **SR podporuje zachovanie samostatnej a nezávislej SPP s dvoma piliermi (zahŕňajúcimi priame platby, sektorové intervencie, Školský program EÚ a rozvoj vidieka), t. j. nepodporujeme jej začlenenie do spoločného rámca NRPP**.
- SR patrí k skupine členských štátov, ktoré majú obavy, že pre **klúčové tradičné politiky sa zníži viditeľnosť, účinnosť a strategický potenciál**. To platí najmä pre SPP. Navrhovaný spôsob implementácie a systém riadenia NRPP predstavuje **zásadný odklon od doterajšej praxe**. Je potrebné **zamedziť zvyšovaniu administratívnej záťaže, neprehľadným postupom pre farmárov a komplikovanejšiemu riadeniu so značným rizikom omeškania vyplácania podpory pre farmárov**. **Špecifickosť politiky SPP je potrebné vnímať aj z hľadiska toho, že má svoje vlastné ciele, implementačné nástroje a hodnotiace mechanizmy**.
- SR má **rezervovaný postoj tiež z pohľadu oblasti vnútorných záležitostí**, ktorá má špecifické charakteristiky a pravidlá, pričom si vyžaduje oveľa väčšiu flexibilitu počas implementácie.

- Centralizácia do NRPP s nejasne stanovenými pravidlami môže viesť k neistote pri **nejednotnej aplikácii, implementačnej neistote**, finančnej nepredvídateľnosti a zvýšenej zložitosti procesov, vrátane zvýšenia administratívnej záťaže.
 - Rovnako **nedostatočne a nejednoznačne navrhnuté podmienky legislatívnej úpravy pre riadenie implementácie NRPP môžu mať vážny dopad na jeho adekvátne a fungujúce zabezpečenie** v podmienkach členských krajín pri trvalej požiadavke dodržiavania princípu partnerstva z hľadiska rovnocenného a aktívneho zapojenia všetkých troch úrovní verejnej správy (centrálne, regionálne a miestne) počas všetkých etáp implementácie a koordinácie NRPP, a to od jeho prípravy cez realizáciu po vyhodnocovanie.
- 3) **Stabilné, jasné a priaznivé podmienky a pravidlá financovania z rozpočtu EÚ umožňujúce jednoduchšie a efektívnejšie využívanie zdrojov EÚ**
- Návrh Komisie prináša zásadné zmeny v oblasti **pravidiel programovania aj implementačného modelu**, no viaceré z nich SR vníma ako nejasné a pomerne vágne definované. Preto, aj keď SR oceňuje snahu poskytnúť v rámci nového systému väčšiu mieru flexibility a umožniť jednoduchšiu realizáciu, zároveň sa obáva, že takto nastavený rámec môže viesť k **nejednotnej aplikácii a zvýšenej zložitosti procesov**. V procese negociácií bude SR preto požadovať vyjasnenie a striktné stanovenie nových jednoznačných pravidiel tak, aby naozaj viedli k jednoduchšiemu a efektívnejšiemu využívaniu zdrojov EÚ z hľadiska koncového prijímateľa.
 - Ako jednu z najzásadnejších zmien SR vníma **naviazanie vyplácania finančných prostriedkov zo strany Komisie na dosahovanie míľnikov, cieľov a výstupov** v jednotlivých oblastiach. Na jednej strane SR pozitívne vníma a podporuje **posilnenie výsledkovej orientácie a prepojenie reforiem s finančnými stimulmi**, ktoré prispieva k efektívnejšiemu a systematickejšiemu dosahovaniu cieľov. Prepojenie reforiem s finančnými stimulmi považuje SR za efektívny a motivujúci prvok. Na druhej strane SR vníma aj **viaceré významné riziká** – absentuje exaktné vykazovanie oprávnených výdavkov a exaktné informácie o predpokladaných a vynaložených nákladoch, dosiahnutej efektívnosti a výsledkoch projektov. Prechod od výdavkového k výkonnostnému modelu bez väzby na skutočné náklady znemožňuje posúdiť efektívnosť využitia rozpočtu EÚ a predstavuje riziko pre národné rozpočty – štát nevie predvídať výšku ani načasovanie platieb z EÚ, ani rozsah výdavkov z vlastných zdrojov. Takýto model znižuje flexibilitu pri plánovaní a realizácii fondov, môže spôsobovať oneskorenia, nejasnosti a neželané korekcie. Navyše, prijímatelia budú aj naďalej vykazovať skutočné náklady, takže sa podmienky pre nich zásadne nezjednodušia. SR preto bude podporovať zachovanie flexibility pri programovaní a vykazovaní plnenia záväzkov z NRPP, konkrétne zachovanie princípu vykazovania výdavkov v žiadostiach o platbu na Komisiu a v účtovnej závierke tak, aby bolo možné zaviesť financovanie nesúvisiace s nákladmi (výkonnostný model) a súčasne zachovať vykazovanie aj prostredníctvom oprávnených výdavkov (nákladový model). Ktoré typy operácií a opatrení by boli realizované v ktorom modeli, by vychádzalo z NRPP (podľa vhodnosti konkrétneho modelu pre konkrétne opatrenia).
 - SR nesúhlasí s navrhovaným zavedením pravidla n+1 (resp. n+10 mesiacov) na zrušenie záväzkov, čo predstavuje výraznú zmenu v porovnaní s pravidlom n+3/n+2 uplatňovaným v predchádzajúcich programových obdobiach, ako aj v súčasnom období. SR rozumie cieľu Komisie zvýšiť efektívnosť čerpania prostriedkov a posilniť výsledkovú orientáciu, prechod na pravidlo n+1 však považuje

za príliš prudký. Pre členské štáty by to znamenalo **výrazné zvýšenie rizika nevyužitia/prepadnutia prostriedkov z rozpočtu EÚ** najmä v začiatku implementácie a **následného vrátenia prostriedkov do rozpočtu EÚ**. V prípade intervencií podpory príjmu v rámci SPP dochádza k zmene súčasného pravidla n+2 na implementáciu na ročnej báze, čo ešte viac zvyšuje toto riziko. Predkladanie žiadostí o platbu Komisii je podmienené schválením NRPP zo strany Rady (v prípade kapitol Interreg iba EK) a stanovením míľnikov, cieľov a výstupov. Návrh Komisie navyše zavádza niekoľko ďalších ustanovení, ktoré by vyvíjali neprimeraný tlak na štátne rozpočty. Popri extrémne krátkom pravidle zrušenia záväzkov, spolu s relatívne nízkym predfinancovaním EÚ (4 % v 2028, 3 % v 2029 a 3 % v 2030) a rizikom straty prvého predfinancovania na rok 2028, ak NRPP nebude schválený do 31. júla 2028, možno predpokladať významné riziko dopadov na deficit verejných financií členských štátov. Štátne rozpočty členských štátov totiž budú musieť sanovať na vlastné náklady všetky diskrepancie a zavedené obmedzenia nastavovaného finančného riadenia a platieb z rozpočtu EÚ tak, aby zafinancovali zmluvné záväzky voči prijímateľom v podmienkach, v ktorých ich aj prijímatelia budú reálne schopní vykonať. **SR preto požaduje stanovenie dlhšej lehoty pre pravidlo zrušenia záväzkov, a to n+3 roky, aby sa zamedzilo prílišnej záťaži pre členské štáty v dôsledku zmeny implementačného nastavenia v budúcom VFR.**

4) **Zachovanie silnej politiky súdržnosti a silnej samostatnej a nezávislej SPP s dostatočnými zdrojmi**

- SR podporuje **silnú politiku súdržnosti EÚ**, ktorá by mala zostať **hlavnou investičnou politikou EÚ**, keďže zabezpečuje **znižovanie hospodárskych, sociálnych a územných rozdielov medzi európskymi regiónmi**, ovplyvňuje úspech jednotného trhu, čím prispieva k posilneniu konkurencieschopnosti EÚ. SR považuje za prioritné, aby buduca politika súdržnosti EÚ bola viac zacielená na **podporu konkurencieschopnosti členských štátov EÚ a ich regiónov**. Politika súdržnosti by mala umožňovať **dostatočnú podporu všetkých regiónov na základe ich špecifických potrieb**, pričom menej rozvinuté regióny by mali byť podporované intenzívnejšie.
- Politika súdržnosti by mala prispievať k **zelenej, spravodlivej a digitálnej transformácii, vyrovnávaniu sa s demografickými, environmentálnymi a bezpečnostnými výzvami a podporovať zvyšovanie odolnosti územia**, ako aj zabezpečiť právo pre obyvateľov zostať žiť vo svojom domove. Zároveň má zásadný význam pre **podporu zamestnanosti, posilňovanie vnútornej odolnosti regiónov, ako aj pre rozvoj ich hybnosti a mobility** – či už pracovnej sily, služieb alebo infraštruktúry, čo je nevyhnutné pre ich dlhodobý rozvoj a schopnosť reagovať na krízové situácie.
- SR bude podporovať, aby SPP disponovala **vlastným silným samostatným rozpočtom, založeným na dvoch pilieroch** (zahrňujúcich priame platby, sektorové intervencie, Školský program EÚ a rozvoj vidieka) **na zabezpečenie dostatočných finančných zdrojov na udržateľné poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka**, ako aj **zabezpečenie stability príjmov** pre hlavných aktérov rozvoja vidieckych oblastí, teda poľnohospodárov a obhospodarovateľov lesov.
- Dlhodobou prioritou SR je **vyrovnať historické rozdiely pri priamych platbách na hektár medzi členskými štátmi a dosiahnuť tak vonkajšiu konvergenciu priamych platieb**. Súčasná úroveň priamych platieb v SR je na úrovni približne 80 % priemeru EÚ a v roku 2027 sa má zvýšiť na približne 82 až 83 % priemeru EÚ. V rokovaníach preto **SR bude presadzovať plnú konvergenciu priamych platieb, pričom táto by**

mala byť zahrnutá do kapitoly SPP. Dosiahnutie vonkajšej konvergenencie priamych platieb považuje SR za predpoklad efektívnej a spravodlivej SPP.

- **SR nesúhlasí s navrhovanou povinnou degresivitou a stropovaním príjmu veľkých fariem** (stanovenie degresivity od 20 000 EUR a maximálnej podpory pre jednu farmu vo výške 100 000 EUR). Je potrebné, aby princíp stropovania priamych platieb zohľadňoval historické reálie jednotlivých krajín. Navrhovaný nástroj znevýhodňuje krajiny s historicky dominantnou veľkovýrobnou štruktúrou a je potrebné zohľadniť, že existujú členské štáty, ktoré nemajú dorovnané priame platby a významne by sa ich tiež dotklo navrhované stropovanie priamych platieb. SR navrhovaný spôsob stropovania priamych platieb považuje za diskriminačný a vedúci k znižovaniu príjmov fariem a na nich hospodáriacich farmárov, ako aj k znižovaniu ich konkurencieschopnosti. **SR preto v rokovaníach nebude súhlasiť s navrhovanou povinnou degresivitou a stropovaním** zo strany Komisie a ako akceptovateľné riešenie **bude navrhovať dobrovoľné stropovanie veľkých fariem** alebo alternatívne **umožnenie odpočtu mzdových nákladov pri výpočte stropovej hodnoty** na farmu.

5) **Nastavenie pravidiel čerpania prostriedkov Európskeho fondu pre konkurencieschopnosť umožňujúcich čo najvyššiu geografickú rovnováhu**

- SR vníma návrh ECF ako reakciu na nedostatočné pretavenie excelentného výskumu a inovácií do hospodárskeho rastu a konkurencieschopnosti EÚ. SR rozumie, že **princíp excelentnosti je dnes nastavený ako základný princíp podpory výskumu a inovácií v budúcom ECF**. Nový ECF by sa mal zamerať na maximalizáciu svojho dopadu naprieč všetkými hospodárstvami EÚ.
- SR zastáva názor, že ak má nový ECF dosiahnuť svoju ambíciu a skutočný dopad, musí zabezpečiť **rovnaké príležitosti pre všetky členské štáty a zároveň prispievať ku geografickej rovnováhe** v rámci jednotného trhu vo všetkých jeho slobodách. SR je presvedčená, že bez preklenutia inovačnej medzery medzi členskými štátmi a regiónmi EÚ nedosiahne plnú konkurencieschopnosť tak, aby bola schopná konkurovať ostatným popredným znalostným ekonomikám sveta. **Každá časť Európy musí mať príležitosť špecificky prispieť k posilneniu konkurencieschopnosti EÚ.**
- **Geografická rovnováha v rámci celého ECF zabezpečí adekvátne využitie dodávateľských reťazcov v čo najväčšom počte členských štátov** a s tým spojený pozitívny dopad. V rámci výskumno-inovačných aktivít programu **Horizont Európa realizovaných cez 4 tematické okná ECF** je pre SR kľúčová požiadavka **adekvátneho geografického zastúpenia členských štátov, so zohľadnením potreby špecifickej podpory členských štátov EÚ s nižšou výskumno-inovačnou výkonnosťou** (v súčasnosti označované v angl. *widening countries*). Je potrebné vytvoriť osobitne určené podporné nástroje vrátane zmien pri hodnotení projektov.

6) **VFR reagujúci na geopolitické výzvy špecifické pre regióny a krajiny na vonkajšej hranici EÚ hraničiace s Ukrajinou**

- SR bude presadzovať, aby sa s cieľom **lepšieho prepojenia Ukrajiny s EÚ** vyčlenili **osobitné prostriedky**, či už formou **špeciálnej obálky** alebo v rámci **Nástroja na prepájanie Európy**, **vypísaním samostatnej výzvy** pre členské štáty a regióny susediace s Ukrajinou, ktoré čelia zvýšeným nárokom na dopravnú, energetickú a bezpečnostnú infraštruktúru. Takýto prístup by zabezpečil funkčnejšiu distribúciu zdrojov pre krajiny a regióny susediace s Ukrajinou, s menej rozvinutou infraštruktúrou a posilnil ich schopnosť prispievať k odolnosti, konektivite a bezpečnosti celej EÚ.

- **Rozvoj dopravnej a energetickej konektivity** cez krajiny a regióny susediace s Ukrajinou **podporuje ekonomický rast EÚ už v procese integrácie Ukrajiny do vnútorného trhu**. Prosperujúce pohraničné regióny budú prispievať k znižovaniu sociálneho napätia a zvyšovaniu odolnosti voči vonkajším hrozbám. Tieto investície zároveň **naplňajú základné ciele podľa článku 174 Zmluvy o fungovaní EÚ** (ďalej len „ZFEÚ“) – znižovanie regionálnych disparít, podporu ekonomickej, sociálnej a územnej súdržnosti.
 - SR bude podporovať tiež **synergie s prostriedkami z výdavkovej kapitoly Globálna Európa**, s cieľom podporiť rozvoj cezhraničnej strategickej infraštruktúry s Ukrajinou, modernizovať dopravné a energetické prepojenia, zvýšiť kapacity hraničných priechodov, posilniť energetickú bezpečnosť, prehľbovať oblasť spolupráce pri implementácii digitálnych riešení, rozvoji umelej inteligencie, posilňovaní kybernetickej bezpečnosti a rozvoji ľudského kapitálu. V neposlednom rade vyššie spomenuté prispeje aj k zlepšeniu obchodných tokov a mobility talentu medzi krajinami.
 - Vzhľadom na **špecifické výzvy** v sektore poľnohospodárstva spojené s **nárastom dovozov poľnohospodárskych komodít z Ukrajiny** bude SR **presadzovať** aj vytvorenie špeciálneho fondu na pokrytie trhových strát pre poľnohospodárov.
- 7) **Stabilný a predvídateľný systém vlastných zdrojov (príjmovej časti) rozpočtu EÚ, zbavený všetkých korekcií (rabatov) pre nadpriemerne vyspelé členské štáty**
- SR sa bude zasadzovať za **stabilný a predvídateľný systém** vlastných zdrojov, pričom bude brať do úvahy aj **národné konsolidačné úsilie** a fiškálny priestor krajiny. SR je **otvorená diskusii o nových vlastných zdrojoch**, pričom bude presadzovať také zmeny v systéme vlastných zdrojov, ktoré **nebudú viesť k neúmernej záťaži pre menej prosperujúce členské štáty a pre podnikateľské prostredie**. SR bude nahliadať na príjmovú stranu rozpočtu EÚ tiež v širšom kontexte vyjednávani o VFR na roky **2028 – 2034**, vrátane výdavkovej strany.
 - SR **víta a podporuje zrušenie korekcií (rabatov) pre nadpriemerne vyspelé členské štáty** v súlade s návrhom Komisie. Navrhovaná zmena architektúry budúceho VFR a výrazné navrhované zníženie podielu prostriedkov politiky súdržnosti a SPP na úkor zvyšovania podielu politík založených na princípe excelentnosti (súťaže) smeruje k podpore priorít čistých prispievateľov, a tým sa **argumentácia o potrebe ich kompenzácie stáva menej relevantnou**.
- 8) **Horizontálne kondicionality vrátane zásad právneho štátu, ktoré podmieňujú využívanie zdrojov z rozpočtu EÚ, musia byť jasné, primerané, predvídateľné a nesmú vytvárať priestor na subjektívne posudzovanie**
- SR **podporuje ochranu rozpočtu EÚ** a jeho zodpovedné a efektívne využívanie, **nenamieta preto samotné zavedenie navrhovaných horizontálnych kondicionalít** – dodržiavanie práv, slobôd a zásad stanovených v **Charte základných práv EÚ a zásad právneho štátu**. Mechanizmy na dosiahnutie tohto cieľa však musia byť nastavené transparentne, spravodlivo, proporcionálne, primerane a predvídateľne. Znepokojenie vyvoláva zavedenie takej **podmienitosti**, ktorá by mohla byť **založená na subjektívnom posúdení**, a nie na jasne definovaných, objektívne nastavených a právne záväzných kritériách. V návrhu nariadenia k NRPP uvedené zdroje informácií pre posúdenie dodržiavania horizontálnych princípov vnášajú do celkového procesu riadenia zdrojov EÚ právnu neistotu, finančnú nepredvídateľnosť, a tým

môžu ohrozovať dlhodobé plánovanie investícií. Podľa SR tu **absentujú exaktné kritériá a spôsob identifikácie opatrení**, na ktoré sa pozastavenie platieb a následné možné zrušenie záväzku bude uplatňovať. Je preto žiaduce, aby **akákoľvek podmienenosť čerpania finančných prostriedkov bola založená na objektívnych, transparentných, merateľných a vopred stanovených právne záväzných kritériách**, ktoré eliminujú priestor pre subjektívne posudzovanie skutočností a riziko politickej interpretácie.

- SR považuje za osobitne potrebné **vyjasniť prepojenie VFR a zásad právneho štátu**. Najmä v prípade snáh o prepojenie VFR s **plnením odporúčaní zo Správy o právnom štáte**, resp. s právnym štátom vo všeobecnosti, bude potrebné, aby boli stanovené **jasné kritériá hodnotenia** stavu právneho štátu, ako aj kritériá hodnotenia plnenia odporúčaní (inak povedané **kedy a za akých podmienok** bude možné pristúpiť ku kráteniu finančných prostriedkov). V tomto kontexte bude SR podporovať vypracovanie **metodológie k hodnoteniu plnenia** odporúčaní zo Správy o právnom štáte.

3.2 Dôležité pozície SR pre rokovania o VFR na roky 2028 – 2034

Horizontálne aspekty, flexibilita

- **SR pozitívne vníma zámer Komisie výrazne zjednodušiť rozpočet EÚ a zvýšiť jeho flexibilitu**. Aby bolo nastavenie rozpočtu naozaj efektívne a účinne umožňovalo plniť európske ciele, **SR bude podporovať spresnenie viacerých voľne a nejednoznačne definovaných ustanovení legislatívnych návrhov k VFR**. SR súčasne so zvyšujúcou sa flexibilitou zdôrazňuje potrebu zachovať **vysokú úroveň transparentnosti, sledovateľnosti a zodpovednosti pri využívaní finančných prostriedkov**. Zmeny v alokáciách musia byť sprevádzané jasnými pravidlami kontroly, auditu a správy údajov.
- SR podporuje **synergické efekty jednotlivých nástrojov naprieč všetkými výdavkovými kapitolami budúceho VFR**. Bude však od Komisie žiadať vyjasnenie, ako pristúpiť k synergiám medzi NRPP a priamo riadenými programami, ktoré majú nastavený odlišný model implementácie (výsledkový a výdavkový) a akým spôsobom predchádzať dvojitému financovaniu.
- **SR víta stanovenie jednotného uplatnenia horizontálnych priorít**, a to aj v oblasti **klímy, biodiverzity, sociálnych politík, rovnosti a tiež stanovenie princípu výrazne nenarušiť** a systému ich monitorovania, čo umožní komplexný prehľad o intervenciách a ich prínosoch k horizontálnym prioritám v rámci celého rozpočtu.
- **SR nepreferuje zavedenie dynamického deflátoru** (medziročnej úpravy výšky prostriedkov podľa skutočnej inflácie, ak by inflácia bola pod 1 % ročne alebo nad 3 % ročne v rámci EÚ27). Išlo by o technickú úpravu výdavkových stropov VFR, ktorá by automaticky nezaručovala zvýšenie alokácií programov a zároveň by viedla k zníženiu predvídateľnosti medziročných odvodov do rozpočtu EÚ.
- SR dlhodobo podporuje zásadu **riadneho finančného hospodárenia a efektívneho využívania prostriedkov EÚ**. V rámci rokovaní o budúcom VFR bude SR presadzovať zachovanie vysokého štandardu transparentnosti, zodpovednosti a kontroly pri správe rozpočtu EÚ, vrátane úzkej spolupráce s Európskym dvorom audítorov, Európskym úradom pre boj proti podvodom a Európskou prokuratúrou. Súčasťou tohto smerovania musí byť aj posilnenie ochrany finančných záujmov EÚ a SR prostredníctvom prevencie a odhaľovania podvodov, korupcie a zneužívania verejných prostriedkov. Účinné

mechanizmy kontroly, transparentnosti a zodpovednosti sú nevyhnutnou podmienkou dôveryhodného a efektívneho čerpania zdrojov EÚ.

Príjmová strana rozpočtu EÚ

- **Úpravy existujúcich vlastných zdrojov by nemali mať disproporčný dopad na menej prosperujúce členské štáty.** Z dôvodu nárastu štandardnej sadzby DPH na Slovensku by mala aktualizácia váženej priemernej sadzby DPH zdroja pozitívny dopad na odvody SR, preto bude SR podporovať aktualizáciu výpočtu, ktorý by zohľadňoval aktuálnu situáciu v členských štátoch. **Pri manipulačnom poplatku za položky elektronického obchodu** je SR otvorená jeho zaradeniu pod tradičné vlastné zdroje.
- SR má **nesúhlasné stanovisko k návrhu na zrušenie mechanizmu solidarity pre menej rozvinuté členské štáty v rámci príspevku založenom na nerecyklovanom plastovom odpade.**
- Pri výnosoch z **nových vlastných zdrojov** ide o **navýšenie príjmovej stránky rozpočtu EÚ**, čo umožňuje **využiť tieto zdroje na výdavkovej strane VFR** na roky 2028 – 2034. Ak sa príjmová strana rozpočtu EÚ nenavýši cez nové zdroje, EÚ bude musieť hľadať alternatívne možnosti zabezpečenia finančných prostriedkov, čo môže v konečnom dôsledku **vyústiť do zvýšenia odvodov SR zo zdroja založeného na HND** alebo do zníženia celkového objemu VFR. Z pohľadu pozitívneho dopadu na verejné financie a na životné prostredie, SR **pozitívne vníma návrh zdroja založeného na nerecyklovanom odpade z elektronického a elektrického odpadu.** SR bude počas vyjednávania otvorená možným zmenám stanovenia výpočtu tohto zdroja. Čo sa týka **mechanizmu kompenzácie uhlíka na hraniciach (CBAM)**, stále **existujú niektoré aspekty, ktorými je nutné sa zaoberať.** SR sa zameria aj na podiel odvodu do rozpočtu EÚ z tohto zdroja. SR vníma **problematicky zdroj založený na obchodovaní s emisiami (ETS)**, vzhľadom na to, že odkláňa zdroje z Environmentálneho fondu na národnej úrovni. **SR má negatívny postoj voči zdroju zo spotrebnej dane z tabaku (TEDOR).** SR bude v rámci rokovaní brať do úvahy **negatívne stanovisko podnikateľských združení a ich vážne znepokojenie k navrhovanému novému vlastnému zdroju rozpočtu EÚ – CORE**, a to najmä z dôvodov jeho nesystémovosti, diskriminácie vybraných podnikateľských subjektov, zvyšovania administratívnej a regulačnej záťaže, obmedzenia daňovej spravodlivosti a predvídateľnosti daňového prostredia. SR bude pri vyjednávaní nových vlastných zdrojov **zvažovať aj dopady v porovnaní so zdrojom založeným na HND.**
- Je tiež potrebné mať na zreteli, že návrhy Komisie **môžu priniesť dodatočné zvýšenie administratívnej záťaže** v súvislosti s potrebou tvorby odhadov a výpočtov nových vlastných zdrojov, vykazovaním ich reálneho výberu a prípadným odvádzaním týchto zdrojov do rozpočtu EÚ.

Výdavková strana rozpočtu EÚ

Výdavková kapitola I. – Hospodárska, sociálna a územná súdržnosť, poľnohospodárstvo a vidiek, námorná prosperita a bezpečnosť

- Vypracovanie návrhu NRPP si bude **vyžadovať vysokú mieru spolupráce a konsenzu** národnej úrovne a územných zástupcov, ale aj sociálno-ekonomických partnerov, na čo bude **potrebný dostatočný časový priestor.** **Skorý termín navrhovaný pre predloženie NRPP (do 31. januára 2028) na schválenie EK považuje SR**

za **problematický** vzhľadom na dobiehajúcu implementáciu programového obdobia 2021 – 2027, ktorá bude prebiehať v rovnakom období, ako aj na možné ukončenie rokovania o novom VFR a schválenie súvisiacej legislatívy EÚ až v roku 2027. Na druhej strane je potrebné nájsť riešenie, aby termín predloženia NRPP nebol prekážkou pre účel zabezpečenia vyplatenia podpory príjmu. Veľkou výzvou bude zohľadniť **široký referenčný rámec a podstatne vyššie množstvo strategických dokumentov a požiadaviek** na vytvorenie NRPP, čo si bude vyžadovať kvalitné **strategicko-plánovacie a analytické kapacity** ako aj **zahájenie prípravy už v roku 2026**. SR vníma kriticky veľké množstvo požiadaviek na NRPP, ako aj povinnosť prispieť ku každému špecifickému cieľu, čo značne limituje flexibilitu členských štátov zamerať sa na svoje špecifické výzvy.

- **Schválenie alebo zmena NRPP** – aj keď nový NRPP má spadať pod **zdieľané riadenie** (založené na vzťahu medzi členským štátom a Komisiou), do schvaľovania NRPP a schvaľovania vybraných revízií **sa pridáva dodatočný krok**, ktorým je prijatie vykonávacieho rozhodnutia **na úrovni Rady EÚ**. Uvedeným prístupom sa nedosiahne zjednodušenie a efektívnosť postupov, naopak, proces bude kompetenčne náročnejší a realizačne zdĺhavý. **SR preto žiada zachovanie doterajších podmienok schválenia alebo zmeny NRPP, ktoré sú legislatívne odôvodnené na úrovni členských štátov a Komisie.**
- **SR pozitívne vníma, že návrh dáva členským štátom možnosť pokračovať v etablovaných štruktúrach**, ak spĺňajú požiadavky systémových auditov. **Novým prvkom je koordinačný orgán**, ktorý bude zodpovedný za vykonávanie NRPP, koherenciu kapitol, technickú pomoc, sumarizovanie a predkladanie overujúcich dokumentov a vyhlásení riadiacich orgánov Komisie. Dôležité bude preto nielen jeho formálne vytvorenie, ale najmä efektívne nastavenie a výkon funkcií.
- **Funkcie finančného riadenia NRPP** sú podľa návrhu Komisie zahrnuté medzi funkcie koordinačného orgánu, pričom koordinačné orgány doteraz tieto funkcie nevykonávali. **SR nepodporuje, aby nariadenie v rámci systému zdieľaného riadenia a kompetencií určovalo, ktorý konkrétny vnútroštátny orgán má zabezpečovať úlohy finančného riadenia.** NRPP má byť realizovaný v rámci podmienok zdieľaného riadenia, kedy členský štát a Komisia plnia rozpočet EÚ pridelený fondom podliehajúcim zdieľanému riadeniu. Je kompetenciou členského štátu, aby si určil mechanizmus implementácie, vrátane určenia orgánov. V mnohých členských štátoch je historicky vybudovaný silný koordinačný orgán zodpovedný za finančné riadenie, ktorý vždy bol a je oddelený od koordinačnej autority zodpovednej za riadenie a vecnú implementáciu. Existujúce a doteraz vykonávané funkcie finančného riadenia politiky súdržnosti, ktorá v súčasnosti tvorí viac ako 2/3 alokácie VFR, sa dlhodobo opierajú o auditované procesy Komisie/Európskeho dvora audítorov, silnú odbornú expertízu stabilných administratívnych kapacít, personálneho zázemia a disponujú legislatívne vyžadovanými IT systémami pre finančné riadenie pre politiku súdržnosti, ako aj SPP.
- Preskupovanie, presúvanie administratívnych kapacít alebo zlučovanie týchto orgánov by bolo procesne rizikové (ohrozenie implementácie obdobia 2021 – 2027 z dôvodu presunu kapacít na obdobie 2028 – 2034 v prechodnom období) z hľadiska nevyhnutnosti zachovania kontinuity financovania aktuálneho programového obdobia 2021 – 2027, administratívne a finančne náročné (financovanie obdobia 2021 – 2027 a budovanie nových kapacít pre obdobie 2028 – 2034), viedlo by k nutnosti zaobstarávať a budovať nové IT systémy na zelenej lúke, pričom existujúce IT systémy by museli byť kvôli dobehu predchádzajúcich období naďalej udržiavané v produktívnej prevádzke a pri očakávanej časovej ambicióznosti začatia implementácie NRPP by mohlo ohroziť aj včasné odoslanie prvých žiadostí o platbu Komisii už na jeseň 2028, prijatie predfinancovania v roku 2028 a zároveň ohrozenia splnenia n+10 mesiacov.

Z uvedených dôvodov SR požaduje nariadenie upraviť tak, aby funkcie a výkon finančného riadenia boli určené členským štátom, aj v prípade kapitol Interreg plánu, pričom bude v pôsobnosti členského štátu, ktorej konkrétnej vnútroštátnej inštitúcii tieto vybrané funkcie zverí. Funkcie finančného riadenia fondov EÚ tvoria súčasť základných kompetenčných procesov riadenia rozpočtu verejnej správy, platobných, účtovných a výkazníckych funkcií.

- SR požaduje jasné stanovenie pravidiel pre výkon kontrol a auditov všetkých modelov financovania (výkonnostný a nákladový) vo vzťahu k zabezpečeniu súladu s uplatniteľným právom (*applicable law*), najmä vo vzťahu k faktu, že podľa návrhu nariadenia k NRPP nie je možné overovať dokumentáciu preukazujúcu realizáciu transakcií (*underlying transaction*).
- **Predfinancovanie** – bude sa realizovať v troch rokoch, a to v roku 2028 vo výške 4 % celkovej alokácie pre členský štát a v rokoch 2029 a 2030 potom vždy vo výške 3 % alokácie (celkom 10 % celkovej alokácie pre členský štát). Komisia súčasne navrhuje, aby predfinancovanie na rok 2028 nebolo pridelené, ak NRPP nebude schválený vykonávacím rozhodnutím Rady EÚ do 31. júla 2028. SR s takýmto postupom nesúhlasí a bude podporovať vyplatenie predfinancovania bezodkladne po schválení NRPP a bez naviazania na konkrétny termín, prípadne spolu s predfinancovaniami na ďalšie roky.
- **Zostupné rozloženie záväzkov** – navrhuje sa výrazná negatívna zmena oproti predchádzajúcim programovým obdobiam, a to **doterajšie vzostupné** rozloženie záväzkov (v úvodných rokoch nižšie a v závere vyššie) sa mení na **zostupné** rozloženie záväzkov, čím sa popri obmedzeniach v predfinancovaní, pravidle $n+10$ mesiacoch na zrušenie záväzkov a skrátení obdobia na predkladanie žiadostí o platbu vytvára neprimeraný tlak na neúmerne čerpanie záväzkov v prvých rokoch, kedy ešte dobieha implementácia predchádzajúceho programového obdobia. SR preto podporuje ponechať doterajšie vzostupné rozloženie záväzkov a vytvorenie priaznivejších implementačných podmienok pre prijímateľov v rámci súbehu dvoch programových období.
- SR bude presadzovať širšiu podporu integrovanému územnému rozvoju s cieľom vytvoriť rovnaké šance pre rozvoj všetkých regiónov pri zohľadnení ich špecifických potrieb, a to vrátane cielenej podpory regiónov, ktoré sú najviac ohrozené dopadmi transformácie. Návrh nariadenia obsahuje pri podpore územného rozvoja niektoré prvky doterajších pravidiel z politiky súdržnosti aj SPP (rozvoj vidieka). Navrhované ustanovenia však **veľmi zúžili úpravu podmienok a pravidiel pre podporu integrovaného územného rozvoja, udržateľného rozvoja miest, ale taktiež napr. aj rozvoja regiónov, ktoré čelia špecifickým výzvam v spojení s transformáciou** (na rozdiel od pravidiel podpory stanovených v rámci legislatívy politiky súdržnosti v tomto programovom období). SR preto bude podporovať potrebné rozšírenie a špecifikovanie úpravy v oblasti územného rozvoja (napr. zadefinovanie integrovaných územných investícií, spresnenie možnej podpory rozvoja miest, ako aj konzistentnú podporu regiónov v transformácii).
- SR podporuje, aby budúci VFR explicitne zohľadnil potrebu posilnenia dopravnej infraštruktúry ako kľúčového faktora hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti. SR bude podporovať úpravu legislatívy VFR a metodiky pre klimatické započítavanie tak, aby investície do obchvatov miest, diaľnic a rýchlostných ciest boli automaticky započítané minimálne 40 % koeficientom vzhľadom na ich významný prínos k zlepšeniu kvality života obyvateľov dotknutých miest.
- SR podporuje, aby sa zdravotnícke projekty mohli započítavať do plnenia 14 % sociálneho cieľa, ktorý Európska komisia navrhla v rámci legislatívy k NRPP.

Zdravotnícka infraštruktúra, pripravenosť na krízy, prevencia chorôb a zlepšenie dostupnosti zdravotnej starostlivosti majú priamy sociálny vplyv, prispievajú k sociálnej inklúzii, znižujú regionálne nerovnosti a zlepšujú kvalitu života.

- **SPP už zahŕňa environmentálne a klimatické prvky prostredníctvom kondicionality a ekoschém.** Ich uplatňovanie by sa malo zameriavať na dosahovanie konkrétnych výsledkov, najmä v oblasti ochrany pôdy, biodiverzity, mitigácie a adaptácie na zmenu klímy a hospodárenia s vodou. Dôležitú úlohu v tomto rámci môžu zohrávať aj celofarmové ekoschémy, pri ktorých môžu motivačné platby výrazne podporiť farmárov v systematickom a komplexnom zavádzaní postupov prispievajúcich k ochrane biodiverzity, posilňovaniu klimatickej odolnosti a k udržateľnému rozvoju vidieka. **SR preto podporuje ďalší rozvoj výkonnostne orientovaných nástrojov a ekoschém, ktoré prispievajú k environmentálnym a klimatickým cieľom pri zachovaní konkurencieschopnosti poľnohospodárstva.**
- **SR nesúhlasí s navrhovaným povinným národným spolufinancovaním vybraných typov intervencií SPP vo výške minimálne 30 %.** Táto zásadná zmena by znamenala zvýšenú záťaž pre národné rozpočty. Keďže rozpočty jednotlivých krajín sa líšia, môže to viesť k výrazným nerovnostiam v podpore v odvetví poľnohospodárstva. V prípade intervencií v určitých sektoroch navrhovaná zmena môže spôsobiť neochotu členských štátov podporovať aj sektory nad rámec tzv. povinných sektorov. Zároveň sa domnievame, že intervencie, ktoré významne prispievajú k cieľom EÚ v oblasti klímy a biodiverzity, by nemali byť zaťažované zvýšenou národnou mierou spolufinancovania; preto podporujeme, aby navrhovaná 30 % miera bola znížená a nahradená vyšším spolufinancovaním z fondov EÚ.
- SR ako vnútrozemská krajina nahliada na **smerovanie SRP** s obavami, keďže v **legislatívnych návrhoch sa neuvádzajú rámce podpory pre rozvoj akvakultúry** a výrazne sa **navyšuje miera spolufinancovania.**
- **SR víta navrhované trojnásobné zvýšenie alokácie a stanovenie jej minimálnej úrovne pre oblasť vnútorných záležitostí a oceňuje zohľadnenie viacerých špecifik oblasti pre túto oblasť** (napr. partnerstvo, flexibilita vo financovaní v reakcii na krízy a nové potreby, zohľadnenie ex-ante pilierového hodnotenia medzinárodných organizácií pri výkone kontroly riadiaceho orgánu a orgánu auditu, Charta základných práv EÚ, flexibilné presuny finančných prostriedkov v rámci vnútorných záležitostí, zmeny NRPP pri vnútorných záležitostiach, vyňatie z klimatických a sociálnych cieľov až na výnimku a pod.). **SR bude presadzovať, aby navrhovaná minimálna alokácia pre oblasť vnútorných záležitostí zostala zachovaná.**
- SR žiada **zohľadniť špecifiká oblasti vnútorných záležitostí** pri determinovaní **podmienok spolufinancovania**, keďže si vyžadujú iné než regionálne hľadisko (vyspelosti regiónov), ktoré je pre oblasť vnútorných záležitostí problematické z pohľadu metodiky aj praktickej roviny (viaceré projekty sú realizované v zahraničí a pod.). Výška spolufinancovania by mala byť pre oblasť vnútorných záležitostí vyššia a zohľadňovať dôležitosť opatrení, hrozieb a pridanú hodnotu EÚ.

Výdavková kapitola II. – Konkurencieschopnosť, prosperita a bezpečnosť

- **SR v súvislosti s novým ECF víta a podporuje snahu o zjednodušenie, agregáciu a tematické zameranie financovania projektov, ktoré prispejú k dosahovaniu cieľov konkurencieschopnejšej EÚ.** Zjednodušenie urýchli celý proces financovania strategických programov, ktoré doteraz s odlišnými pravidlami komplikovali využívanie a kombinovanie finančných zdrojov. Veríme, že vytvorenie jednotného

fondy prispieja k rýchlejšej reakcii na potreby európskeho priemyslu v kľúčových oblastiach záujmu EÚ.

- **SR podporuje výrazné zvýšenie európskych výdavkov na bezpečnosť s cieľom posilniť obranný priemysel EÚ naprieč celým reťazcom** – od infraštruktúry po výskum a vývoj. Vzhľadom na súčasnú situáciu, v ktorej európsky priemysel čelí mnohým výzvam a tlakom na globálnych trhoch, je nevyhnutné, aby rozdeľovanie zdrojov výrazne podporovalo konkurencieschopnosť podnikov a zároveň umožnilo udržateľný rozvoj.
- **SR problematicky vníma navrhované riadenie ECF a spoločné programovanie medzi ECF a programom Horizont Európa**, kde sa vyžaduje väčšia jasnosť riadiacich procesov, transparentnosť a prepojenosť medzi oboma programami. **SR považuje za dôležité vyhnúť sa fragmentácii a duplikácii navrhovaných koordinačných a riadiacich štruktúr.** Navrhovaná **Strategická rada zainteresovaných strán**, ktorej členov určuje Komisia po otvorenej výzve, a teda nie sú nominovaní členskými štátmi, môže v praxi znamenať, že malé členské štáty nebudú adekvátne zahrnuté, ak vôbec. Nejasné je aj fungovanie tzv. **komitológie** – **programových výborov**, ktoré budú fungovať v rôznych formátoch (vrátane výboru pre obranný priemysel) a ako bude presne prebiehať rozhodovací proces s účasťou členských štátov.
- **SR podporuje cieľ ECF posilniť synergie s inými zdrojmi financovania (alternatívne, kombinované a kumulatívne financovanie), z ktorých môžu výrazne profitovať slovenské verejné a súkromné subjekty.** ECF a program Horizont Európa budú umožňovať využívanie tzv. **pečate konkurencieschopnosti** (t. j. projekt ECF alebo Horizont Európa, ktorý splnil minimálne kritériá, avšak nestačí na finančnú alokáciu výzvy, je možné priamo zafinancovať z NRPP) a **kombinovanie zdrojov ECF, resp. Horizont Európa so zdrojmi NRPP (napr. ako príspevok členských štátov pre účasť na veľkých európskych partnerstvách alebo obdobných iniciatívach typu AI Gigafactories).** Predovšetkým možnosť kombinovania zdrojov ECF a NRPP môže byť mimoriadne zaujímavá z pohľadu slovenských žiadateľov, pretože znižuje mieru vlastného spolufinancovania. V prípade, že sa SR rozhodne pre využitie pečatí konkurencieschopnosti a možnosti kombinovania zdrojov, je potrebné zabezpečiť strategické plánovanie **dostatočného množstva zdrojov NRPP** a ich efektívne programovanie na tento účel. Zároveň je však potrebné pracovať na zdokonalení **usmernení pre postupy a podmienky implementácie synergii**, ako aj podporiť **harmonizáciu administratívnych a finančných pravidiel.**
- **SR pozitívne vníma návrh architektúry programu Horizont Európa**, vrátane jeho integrácie s ECF. Pozitívne vníma dôraz na transfer technológií, podporu aplikácií výsledkov výskumu a vývoja v praxi, **technológie dvojakeho použitia**, ako aj podporu špičkového základného výskumu. SR podporuje kontinuitu, pokiaľ ide o zachovanie podporných štruktúr, tzv. národné kontaktné body, vrátane ich zaskladovania v rámci tematických okien ECF, aby bol pokrytý celý tzv. investičný priebeh – od základného výskumu až po uplatnenie na trhu. SR tiež víta **nový prístup EK so zameraním na rozšírenie a posilnenie ekosystému výskumu, vývoja a inovácií** prostredníctvom uplatnenia holistického prístupu. Ten spočíva v chápaní **výskumných a technologických infraštruktúr** ako kontinuálneho systému komplementárnych služieb s cieľom maximalizovať ich prínos pre budúcnosť európskej vedy a priemyslu.
- **SR podporuje pokračovanie tzv. widening opatrení v programe Horizont Európa, keďže inovačná medzera medzi členskými štátmi aj naďalej pretrváva**, je potrebné ju znižovať a podporovať konkurencieschopnosť naprieč Európou. V tejto súvislosti SR nie je naklonená deleniu členských štátov na dve kategórie na základe výstupov

z Európskeho prehľadu inovácií (*European Innovation Scoreboard*). Rovnako negatívne SR vníma aj navrhované podmienenie prístupu k tzv. *widening* opatreniam na budovanie kapacít zvýšením investícií do výskumu a inovácií v porovnaní s predchádzajúcim rokom. SR rozumie potrebe plnenia cieľov v oblasti investícií do výskumu. SR sa k tomuto záväzku hlási v **národných strategických dokumentoch**, akými je napr. **Národná stratégia výskumu, vývoja a inovácií 2030**. Avšak v kontexte potrebnej finančnej konsolidácie a záväzkov, ktoré sa týkajú výdavkov na obranu, je potrebné zachovať priestor pre **flexibilitu**. Obmedzením prístupu k *widening* opatreniam, prípadne inými reštrikčnými opatreniami by sa z nášho pohľadu zvrátil proces budovania kapacít vo výskume a inováciách, čo by prehlbovalo existujúce výskumné, inovačné rozdiely a bolo v rozpore so snahou vytvoriť konkurencieschopný európsky výskumno-inovačný systém. V súvislosti s podporou konkurencieschopnosti je tiež potrebné vytvoriť **dostatočný priestor pre účasť nových záujemcov** v programe Horizont Európa a paralelne zvyšovať ich záujem o ECF.

- **Návrh nariadenia pre ECF zdôrazňuje úlohu členských štátov pri koordinácii a prepojení jeho cieľov na ich národné politiky a plány.** V zmysle čl. 7 majú Komisia a členské štáty spoločne zabezpečiť koordináciu a súlad medzi ECF a v oblastiach spoločných priorít konkurencieschopnosti a pri projektoch strategického významu a spoločného európskeho záujmu. SR podporuje vytváranie synergií od fázy plánovania až po implementáciu a uvedenie na trh, a teda s tým súvisiace aj nastavenie **funkčných riadiacich/koordináčnych mechanizmov na národnej úrovni**.
- **SR podporuje navýšenie prostriedkov pre CEF**, pričom vzhľadom na nižší stav dobudovanosti cestnej infraštruktúry transeurópskej dopravnej siete (TEN-T) bude presadzovať, aby zdroje CEF mohli byť oprávnené aj na dobudovanie cestných európskych dopravných koridorov na území SR. Aktuálne navrhované navýšenie prostriedkov pre CEF nebude dostatočné pre včasné dobudovanie TEN-T, pričom pre naplnenie tohto cieľa tak na európskej, ako aj na národnej úrovni, bude potrebná alokácia dodatočných finančných zdrojov aj z ďalších nástrojov, či už v rámci NRPP alebo spolufinancovaním súkromným sektorom.
- **SR podporuje výrazné posilnenie zdrojov v rámci CEF na vojenskú mobilitu (s dôrazom na rozvoj dopravnej infraštruktúry s duálnym využitím)**, keďže tá je v súčasnosti jednou z hlavných priorít posilňovania obrannej pripravenosti a pri súčasnom VFR sa ukázali alokované finančné prostriedky ako nepostačujúce. SR za prioritné považuje **homogenizáciu TEN-T, vrátane zabezpečenia rekonštrukcie a obnovy súvisiacej infraštruktúry a významných dopravných a mestských uzlov, vrátane ich prepojení**, s cieľom odstránenia existujúcich nedostatkov a zabezpečenia plynulého prepojenia hlavných dopravných koridorov v rámci EÚ, ako aj podporu železničnej, verejnej osobnej a intermodálnej nákladnej dopravy s cieľom zvýšenia podielu ekologických druhov dopravy na celkovej dĺžke prepravnej práce. **SR navrhuje ponechať existujúce pravidlo garantovanej národnej obálky**, podobne ako v prípade nástroja CEF 2, aj naďalej.
- **SR pozitívne vníma zaradenie programov z oblasti jadrovej energetiky do druhej výdavkovej kapitoly**, zároveň však považuje za dôležité, aby informácie o možnosti podpory projektov z oblasti jadrovej energetiky boli uvedené pri programoch, ktoré takúto podporu umožňujú, resp. zabezpečiť zmenu textu v prípade, že by takéto znenie vylučovalo alebo obmedzovalo projekty v oblasti jadrovej energetiky.
- SR vníma dôvody spojenia viacerých programov do nového **programu pre jednotný trh a colníctvo** s cieľom dosiahnuť väčšiu flexibilitu, synergiu a zníženie administratívnej záťaže. SR sa zároveň obáva, či spojenie predchádzajúcich samostatných programov nepovedie v budúcnosti k oslabeniu financovania niektorej

z oblastí zlúčených v novom programe. **SR preto podporuje jasné pravidlá pre presuny finančných prostriedkov medzi jednotlivými oblasťami.** Preferované je tiež širšie zapojenie členských štátov do implementácie programu a prijímania pracovných programov.

- **SR podporuje navrhovaný rozpočet programu Erasmus+,** ako aj to, že program aj naďalej zostáva jedným z dôležitých nástrojov Únie, ktorým sa podporuje európska spolupráca vo vzdelávaní, odbornej príprave, mládeži a športe, a ktorým sa prispieva k posilňovaniu európskych hodnôt a pocitu spolupatričnosti v Európe. Komisia navrhuje budúci program Erasmus+ ako inkluzívny, prístupný aj pre organizácie s nízkou mierou zručností v projektovom manažmente. V programe sa nevyžaduje formálne národné spolufinancovanie grantov (očakáva sa však národné spolufinancovanie predovšetkým na úrovni implementačnej štruktúry – prevádzka národných agentúr). Tieto východiská sú veľmi dobrým predpokladom pre vysokú absorpciu rozpočtu. **Nejasnou je budúca existencia príslušného komitologického výboru,** v ktorom mali doteraz členské štáty EÚ na európskej úrovni aktívnu implementačnú právomoc pri schvaľovaní ročného pracovného programu. **SR preferuje pokračovanie jeho existencie** aj v budúcom programe Erasmus+ 2028 – 2034.

Výdavková kapitola III. – Globálna Európa

- **SR podporuje navýšenie rozpočtu pre vonkajšie činnosti** v rámci zlúčeného nástroja **Globálna Európa,** keďže má záujem o **posilnenie úlohy EÚ ako globálneho hráča.** **SR nemá výhrady voči zlúčeniu viacerých súčasných nástrojov do nástroja Globálna Európa** s cieľom posilnenia flexibility, ale aj koherencie vonkajších politík EÚ.
- **SR negatívne vníma, že v rámci 5 geografických pilierov Komisia navrhuje pre pilier Európa (vrátane rozširovania) najnižšie navýšenie prostriedkov (44 % v bežných cenách),** pričom všetky ostatné geografické piliere majú navýšenie prostriedkov o viac ako 60 % v bežných cenách.
- SR považuje za potrebné, aby **program Globálna Európa predstavoval stabilný a dostatočne financovaný nástroj** v rámci VFR, s **jasne definovanými kritériami a vysokou mierou flexibility** pre členské štáty priamo susediace s Ukrajinou.
- **SR víta osobitnú finančnú alokáciu (nad rámec stropov VFR) na podporu Ukrajiny,** ktorá patrí medzi prioritné partnerské krajiny Oficiálnej rozvojovej pomoci SR (ako partnerská krajina s osobitnými potrebami) a zaslúži si tak osobitné postavenie.
- **SR víta teritoriálny princíp alokácie financií v rámci nástroja Globálna Európa,** ktorý odráža teritoriálny prístup Oficiálnej rozvojovej pomoci SR. Takéto usporiadanie prispeje k lepšiemu súladu so zahraničnopolitickými prioritami EÚ a tiež väčšej miere vlastníctva členských štátov nad aktivitami financovanými prostredníctvom nástroja Global Europe.
- **SR za dôležité považuje nevyhnutné úzke zapojenie členských štátov a Rady EÚ do formulovania, rozhodovania a kontroly implementácie jednotlivých rozhodnutí,** aby o financovaní vonkajších politík nerozhodovala iba Komisia.
- SR v súvislosti s formovaním nového nástroja považuje za **potrebné modernizovať princípy využívania európskych zdrojov,** ako aj pripraviť **d ďalšie inovatívne mechanizmy** jeho využívania, napr. systémovým prepájaním jeho grantových, pôžičkových a garančných zložiek, resp. rozširovaním certifikovaných inštitúcií pre jeho efektívne využívanie, s cieľom čo najširšieho zapojenia aj menších finančných inštitúcií a rozvojových agentúr členských štátov EÚ, a tým maximalizovať účasť

súkromného sektora (vrátane malých a stredných podnikov) v aktivitách vonkajších činností EÚ.

Výdavková kapitola IV. – Administratíva

- **SR podporuje efektívny, jednoduchý a transparentný systém administratívnych výdavkov v rámci verejnej správy inštitúcií EÚ. SR vidí potenciál na ďalšie zvyšovanie efektívnosti a úspor v rámci európskej administratívy, vrátane využívania moderných nástrojov, napr. umelej inteligencie v administratíve.**
- **SR považuje navrhovaný rast administratívnych výdavkov o 39 % v bežných cenách a rast počtu nových pracovníkov o 2 500 za príliš vysoký a neprimeraný.**

Mimorozpočtové výdavky

- **SR má opatrný postoj k možnému novému spoločnému dlhu (napr. *Catalyst Europe*) a upozorňuje na potrebu presného právneho rámca a obmedzenia fiškálneho rizika. V tomto kontexte vníma aj podiel SR na podmienených záväzkoch EÚ a vytvorení mimoriadneho krízového mechanizmu, ktorý by v prípade krízy poskytoval pôžičky členským štátom. Takýto mechanizmus by však mohol poskytnúť výhodnejšie podmienky členským štátom vrátane SR.**
- **SR podporuje, aby Európsky mierový nástroj mal aj naďalej mimorozpočtový charakter a ostal plne vo vlastníctve členských štátov, ktoré prostredníctvom národných príspevkov budú tvoriť rozpočet nástroja a naďalej rozhodovať o jeho konkrétnom použití. SR návrh pokračovania Európskeho mierového nástroja po roku 2027 hodnotí ako ambiciózný, avšak dôležité bude počkať aj na navrhované rozdelenie zdrojov medzi piliere a vojenskú podporu Ukrajiny pred rokovaním členských štátov o podobe nástroja v ďalšom finančnom období.**

4. Inštitucionálny rámec pre rokovania o VFR 2028 – 2034

Komisia zverejnila návrh budúceho VFR 16. júla 2025. V nadväznosti na horizontálny návrh boli zverejnené aj dva balíky sektorovej legislatívy (16. júla 2025 a 3. septembra 2025). Rokovania v rámci Rady EÚ k budúcemu VFR začali už počas poľského predsedníctva Rady EÚ (1. polrok 2025), na čo plynulo nadviazalo dánske predsedníctvo (2. polrok 2025) s ambíciou pripraviť na rokovanie Európskej rady v decembri 2025 návrh tzv. negoboxu pre VFR na roky 2028 – 2034 (vyjednávací rámec obsahujúci hlavné elementy VFR, na základe ktorého sa bude neskôr odvíjať finálna kompromisná dohoda Európskej rady o budúcom VFR). Ambíciou predsedu Európskej rady je dosiahnuť dohodu o budúcom VFR počas roka 2026, čiže počas írskoho predsedníctva Rady EÚ (2. polrok 2026). Táto ambícia je technicky realizovateľná, ale prax uplynulých období ako aj významné zmeny v návrhu Komisie oproti minulému obdobiu môžu naznačovať, že dohodu budú členské štáty schopné dosiahnuť až v roku 2027.

Legislatívny dokument definujúci financovanie programov a cieľov EÚ po roku 2027 (*Návrh nariadenia Rady, ktorým sa stanovuje viacročný finančný rámec na roky 2028 až 2034*) bude schvaľovaný podľa ustanovení ZFEÚ. Vyššie uvedený sekundárny právny akt EÚ podlieha v zmysle článku 312 ZFEÚ jednomyseľnému súhlasu Rady EÚ. To znamená, že platnosť a účinnosť je možná len za predpokladu, že sa najneskôr do 31. decembra 2027 dosiahne kompromis, ktorý odsúhlasí Európsky parlament a proti ktorému nebude hlasovať žiaden z členských štátov EÚ.

V rámci Rady EÚ má primárnu zodpovednosť za rokovania o VFR na roky 2028 – 2034 Rada pre všeobecné záležitosti (ďalej len „Rada GAC“). Rada GAC poverila prerokúvaním problematiky budúceho VFR Výbor stálych predstaviteľov (Coreper II). Na technickej úrovni o VFR na roky 2028 – 2034 diskutuje Ad Hoc pracovná skupina pre VFR. Súčasne boli zriadené aj tri podskupiny k Ad Hoc pracovnej skupine pre VFR, ktoré prerokovávajú sektorovú legislatívu k trom hlavným výdavkovým kapitolám.

Na úrovni Rady GAC, Coreper II a Ad Hoc pracovnej skupiny pre VFR sa uskutočňujú vyjednávania ku kľúčovým politickým a finančným záležitostiam EÚ. Dohoda na úrovni Rady bude potvrdená v záveroch Európskej rady. Po dohode členských štátov v Rade EÚ budú nasledovať rokovania s Európskym parlamentom.

Sektorové záležitosti budú predmetom paralelných vyjednaní na úrovni jednotlivých sektorových pracovných skupín a rád ministrov EÚ, ako aj pracovných skupín Komisie. Výsledkom budú konkrétne sektorové legislatívne akty, t. j. nariadenia, smernice a rozhodnutia Rady, Európskeho parlamentu a Komisie. Jednotlivé sektorové oblasti pritom musia akceptovať výsledky vyjednaní k VFR na úrovni Ad Hoc pracovnej skupiny pre VFR a jej podskupín, Coreper II, Rady GAC a Európskej rady.

Na národnej úrovni je koordinátorom rokovaní o VFR na roky 2028 – 2034 Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. Záležitosti súvisiace s VFR sú prerokovávané v rámci **strategickej úrovne Komisie pre európske záležitosti** na úrovni **štátnych tajomníkov**, ktorej členmi sú zástupcovia príslušných ministerstiev a ústredných orgánov štátnej správy. Na expertnej úrovni bola zriadená **Pracovná skupina pre VFR po roku 2027**.